

Grupa Kapitałowa TARCZYŃSKI S.A.

**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe
za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017**

zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

Ujeździec Mały, 26 kwietnia 2018

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ POZOSTAŁYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	10
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015 ROKU	12
1. Informacje ogólne	12
2. Opis Grupy Kapitałowej TARCZYŃSKI S.A.	12
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej	12
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	12
5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	13
5.1. Oświadczenie o zgodności	13
5.2. Nowe standardy i interpretacje	13
6. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych	16
7. Informacje dotyczące segmentów działalności	16
8. Stosowane istotne zasady rachunkowości	16
8.1. Kontynuacja działalności	16
8.2. Podstawa sporządzenia	16
9. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	30
9.1. Profesjonalny osąd	30
9.2. Niepewność szacunków	30
10. Zmiana szacunków	31
11. Korekta błędów poprzednich okresów	31
12. Przychody i koszty	32
12.1. Działalność zaniechana	32
12.2. Przychody ze sprzedaży	32
12.3. Informacje o wiodących klientach	32
12.4. Przychody finansowe	32
12.5. Koszty finansowe	33
12.6. Pozostałe przychody operacyjne	33
12.7. Pozostałe koszty operacyjne	34
12.8. Koszty według rodzaju	34
12.9. Koszty świadczeń pracowniczych	35
13. Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	35
13.1. Podatek dochodowy ujęty w zyskach/stratach okresu	35
13.2. Efektywna stawka podatku	36
13.3. Podatek dochodowy odniesiony bezpośrednio w kapitał własny	36
13.4. Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody	36
13.5. Bieżące aktywa i zobowiązania podatkowe	36
13.6. Saldo podatku odroczonego	37
13.7. Zmiana stanu aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego	38
13.8. Nieujęte aktywa z tytułu podatku odroczonego	38
14. Rzeczowe aktywa trwałe	39
14.1. Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenia	41
15. Aktywa trwałe zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży	41
16. Wartości niematerialne i prawne	42
16.1. Istotne aktywa niematerialne	43
17. Zapasy	44
18. Należności z tytułu dostaw i usług	44
19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	45
20. Pozostałe aktywa	45
20.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	45
20.2. Pożyczki i należności własne	46
21. Leasing	46
21.1. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca	46
21.2. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego- Grupa jako leasingobiorca	47
22. Pozostałe zobowiązania	48
22.1. Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	48
22.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	48
23. Świadczenia na rzecz pracowników	49
23.1. Program określonych świadczeń	49
24. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały	50
24.1. Kapitał podstawowy	51
24.2. Nadwyżka z emisji akcji	51
24.3. Kapitał rezerwowý	52
24.3.1 Kapitał rezerwowý o charakterze ogólnym	52
24.3.2 Kapitał rezerwowý na zabezpieczenia	52
24.4. Zyski zatrzymane oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	52
24.5. Zysk na akcje – zwykły i rozwodniony	53

24.6.	Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty.....	53
25.	Rezerwy	53
26.	Zobowiązania inwestycyjne.....	54
27.	Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe	54
28.	Rozliczenia podatkowe.....	54
29.	Informacje o podmiotach powiązanych.....	55
29.1.	Jednostka dominująca całej Grupy	55
29.2.	Podmioty o znaczącym wpływie na Grupę	55
29.3.	Jednostki współkontrolowane.....	55
29.4.	Wspólne przedsięwzięcie, w którym Spółka jest współnikiem	55
29.5.	Pożyczki udzielone członkom Zarządu	55
29.6.	Inne transakcje z udziałem członków Zarządu	55
29.7.	Wynagrodzenie kadry kierowniczej.....	55
29.8.	Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	56
29.9.	Nierozliczone salda zobowiązań/należności wynikające z transakcji z podmiotami powiązanymi	56
29.10.	Transakcje z podmiotami powiązanymi	56
30.	Instrumenty finansowe.....	57
30.1.	Wartość bilansowa i wartość godziwa klas instrumentów finansowych.....	57
30.2.	Analiza poziomów wartości godziwej.....	58
30.3.	Charakterystyka instrumentów pochodnych	58
30.4.	Rachunkowość zabezpieczeń.....	59
30.5.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych.....	60
30.6.	Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych.....	61
30.6.1	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.....	61
30.6.1.1	Kredyty pożyczki	i 61
30.6.2	Naruszenie postanowień umowy kredytowej.....	64
30.6.3	Zabezpieczenie spłaty zobowiązań.....	64
31.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	64
31.1.	Ryzyko stopy procentowej.....	65
31.2.	Ryzyko walutowe	66
31.3.	Ryzyko kredytowe.....	67
31.3.1	Należności z tytułu dostaw i usług	67
31.3.2	Lokaty, depozyty, środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	67
31.3.3	Odpisy aktualizujące i wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług	67
31.4.	Ryzyko związane z płynnością.....	68
31.5.	Ryzyko rynkowe – analiza wrażliwości	70
31.5.1	Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe.....	70
31.5.2	Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej	71
31.6.	Zarządzanie kapitałem	73
32.	Struktura zatrudnienia	73
33.	Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego.....	73
34.	Zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	74

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ POZOSTAŁYCH CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017

	Nr Noty	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	12.2	732 843 380,30	648 159 637,16
Koszt własny sprzedaży		(585 396 097,33)	(524 574 507,33)
Zysk brutto ze sprzedaży		147 447 282,97	123 585 129,82
Koszty sprzedaży		(88 096 884,26)	(85 524 285,34)
Koszty zarządu		(23 952 626,38)	(18 263 886,14)
Pozostałe przychody operacyjne	12.6	2 979 930,70	2 558 818,27
Pozostałe koszty operacyjne	12.7	(1 806 094,13)	(2 659 869,38)
Zysk operacyjny		36 571 608,90	19 695 907,24
Przychody finansowe	12.4	771 068,68	504 625,24
Koszty finansowe	12.5	(8 514 303,70)	(7 613 375,05)
Zysk przed opodatkowaniem		28 828 373,88	12 587 157,43
Podatek dochodowy	13	(5 381 838,59)	(2 721 218,81)
Działalność zaniechana			
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej		0,00	0,00
Zysk netto z działalności kontynuowanej		23 446 535,29	9 865 938,62
Zysk netto za rok obrotowy		23 446 535,29	9 865 938,62
Pozostałe całkowite dochody			
Pozycje które mogą być przeniesione do wyniku			
Zmiana wartości instrumentów zabezpieczających		(470 093,01)	(802 830,45)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów		89 317,67	152 537,79
Pozycje które mogą być przeniesione do wyniku razem		(380 775,34)	(650 292,66)
Pozycje które nie zostaną przeniesione do wyniku			
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	23.1	0,00	79 906,00
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów		0,00	(15 182,14)
Pozycje które mogą być przeniesione do wyniku razem		-380 775,34	-585 568,80
Pozostałe całkowite dochody netto razem		-380 775,34	-585 568,80
Całkowite dochody za rok obrotowy razem		23 065 759,95	9 280 369,82
Zysk netto za rok obrotowy			
Przynależny akcjonariuszom jednostki dominującej	24.5	23 446 535,29	9 865 938,62
Całkowite dochody za rok obrotowy			
Przynależne akcjonariuszom jednostki dominującej	24.5	23 065 759,95	9 280 369,82
Średnioważona liczba akcji*	24.5	11 346 936,00	11 346 936,00
Zysk na jedną akcję (w złotych)	24.5		
Podstawowy z zysku za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		2,07	0,87
Podstawowy z zysku z działalności kontynuowanej przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		2,07	0,87
Rozwodniony z zysku za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		2,07	0,87

Rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej przypadający
akcjonariuszom jednostki dominującej

2,07

0,87

* liczba akcji przyjęta do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję została ustalona zgodnie z MSR 33 tj., jako średnioważona liczba akcji zwykłych występujących w danym okresie.
Liczba akcji zwykłych na dzień 31 grudnia 2017 11.346.936

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

na dzień 31 grudnia 2017 roku

NR	SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nr Noty	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
	AKTYWA			
I	Aktywa trwałe			
I.1	Rzeczowe aktywa trwałe	14	341 956 086,34	293 175 650,08
I.2	Pozostałe wartości niematerialne	16	11 848 818,64	10 723 483,08
I.3	Aktywa dostępne do sprzedaży	20.1	80 000,00	80 000,00
I.4	Należności inne		0,00	0,00
I.5	Aktywa z tytułu podatku odroczonego	13.6	3 135 754,47	3 663 390,43
	Aktywa trwałe razem		357 020 659,45	307 642 523,59
II	Aktywa obrotowe			
II.1	Zapasy	17	42 185 860,46	45 422 966,43
II.2	Należności z tytułu dostaw i usług	18	85 807 659,70	92 389 177,27
II.3	Pożyczki i należności własne	20.3	100 000,00	0,00
II.4	Bieżące aktywa podatkowe	13.5	2 075 658,00	1 781 874,00
II.5	Pozostałe aktywa	20.2	14 763 494,36	9 235 778,94
II.6	Pozostałe aktywa finansowe	20.3	1 200 000,00	2 168 813,68
II.7	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	19	16 274 935,62	17 996 946,49
II.8	Aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	15	0,00	0,00
	Aktywa obrotowe razem		162 407 608,14	168 995 556,81
	AKTYWA RAZEM		519 428 267,59	476 638 080,40

NR	SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nr Noty	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
	PASYWA			
	I Kapitał własny			
I.1	Wyemitowany kapitał akcyjny	24.1	11 346 936,00	11 346 936,00
I.2	Nadwyżka ze sprzedaży akcji	24.2	37 524 777,68	37 524 777,68
I.3	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	24.3.2	0,00	-380 775,34
I.4	Kapitał rezerwowy	24.3	86 489 704,53	82 699 262,14
I.5	Zyski zatrzymane	24.4	27 457 332,05	15 176 747,55
I.6	Wielkości ujęte bezpośrednio w kapitale, związane ze zmianami założeń aktuarialnych		55 246,86	55 246,86
I.7	Różnice kursowe z przeliczeń konsolidacyjnych		42 710,29	571,85
	Kapitał własny razem		162 916 707,41	146 422 766,74
	<i>Kapitały przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej</i>		<i>162 916 707,41</i>	<i>146 422 766,74</i>
	<i>Kapitały przypadające udziałom niesprawującym kontroli</i>		<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
	II Zobowiązania długoterminowe			
II.1	Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	30.6	117 472 165,83	82 944 727,60
II.2	Pozostałe zobowiązania finansowe		0,00	0,00
II.3	Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych	23	386 362,00	469 382,00
II.4	Rezerwa na podatek odroczoney	13.6	12 755 698,02	10 250 574,72
II.5	Rezerwy długoterminowe	25	0,00	0,00
II.6	Przychody przyszłych okresów	22.2	21 913 114,85	23 315 504,39
II.7	Zobowiązania z tytułu leasingu	21	29 116 611,64	24 889 777,54
	Zobowiązania długoterminowe razem		181 643 952,34	141 869 966,25
	III Zobowiązania krótkoterminowe			
III.1	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	30.5	100 981 961,89	82 373 837,25
III.2	Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	30.5	10 453 834,04	23 894 310,60
III.3	Pozostałe zobowiązania finansowe	32.3	20 124 884,75	26 599 334,01
III.4	Bieżące zobowiązania podatkowe	13.4	0,00	39 680,00
III.5	Rezerwy krótkoterminowe		10 164 292,58	7 717 217,88
III.6	Przychody przyszłych okresów	22.2	1 505 458,73	1 630 863,79
III.7	Zobowiązania z tytułu leasingu	21	15 630 213,28	12 461 361,76
III.8	Pozostałe zobowiązania	22	16 006 962,57	12 390 373,47
III.9	Zobowiązania z tytułu faktoringu dostawców		0,00	21 238 368,65
	Zobowiązania krótkoterminowe razem		174 867 607,84	188 345 347,41
	PASYWA RAZEM		519 428 267,59	476 638 080,40

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017

LP	Sprawozdanie z przepływów środków pieniężnych	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
I.	Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
I.01	Zysk brutto za rok obrotowy	28 828 373,88	12 587 157,43
I.02	Korekty:		
I.03	Amortyzacja	28 909 210,48	25 812 182,19
I.04	(Dodatnie) / ujemne różnice kursowe netto	40 934,98	(10 841,46)
I.05	Koszty finansowe ujęte w rachunku zysków i strat	7 809 795,15	6 691 938,31
I.06	Zysk/(strata) ze sprzedaży lub zbycia składników rzeczowych aktywów trwałych	(34 503,50)	(105 367,68)
I.07	Zysk / (strata) z aktualizacji wyceny nieruchomości inwestycyjnych ujęta w rachunku zysków i strat	0,00	0,00
I.08	Zysk / (strata) ze zbycia udziałów	0,00	0,00
I.09	Zmiany w kapitale obrotowym:		
I.10	(Zwiększenie) / zmniejszenie stanu zapasów	3 297 105,97	(11 815 974,24)
I.11	(Zwiększenie) / zmniejszenie salda należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności	1 118 173,97	(24 795 918,38)
I.12	Zwiększenie / (zmniejszenie) salda zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań	24 482 023,35	34 760 939,83
I.13	Zwiększenie / (zmniejszenie) rezerw	0,00	0,00
I.14	Zwiększenie przychodów przyszłych okresów	(1 527 794,60)	(1 630 387,65)
I.15	Podatek zapłacony	(4 523 551,00)	(2 630 609,00)
I.16	Inne korekty	433 028,94	620 003,93
	Środki pieniężne wygenerowane na działalności operacyjnej	88 832 797,62	39 483 123,29
II.	Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
II.01	Płatności z tytułu nabycia aktywów finansowych	0,00	0,00
II.02	Wpływy ze sprzedaży aktywów finansowych	0,00	0,00
II.03	Otrzymane odsetki	0,00	0,00
II.04	Pozostałe wpływy	2 400 000,00	0,00
II.05	Dywidendy otrzymane	583,00	583,00
II.06	Płatności za rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne	(49 791 009,94)	(26 425 601,19)
II.07	Wpływy z tytułu zbycia składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	34 503,50	243 546,99
II.08	Udzielenie pożyczek	(1 550 000,00)	(950 000,00)
II.09	Płatności za nieruchomości inwestycyjne	0,00	0,00
II.10	Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych	0,00	0,00
II.11	Pozostałe wydatki	11 988,36	11 988,36
	Środki pieniężne wygenerowane na działalności inwestycyjnej	(48 893 935,08)	(27 119 482,84)
III.	Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
III.01	Wpływy z tytułu emisji akcji kapitałowych		0,00
III.02	Płatności z tytułu kosztów emisji/umorzenia akcji		0,00
III.03	Wpływy z pożyczek	136 688 511,80	18 936 159,77
III.04	Wpływy z dotacji	0,00	0,00
III.05	Splata pożyczek	(116 051 519,27)	(19 728 345,12)
III.06	Splata zobowiązań z tytułu leasingu	(18 440 467,47)	(13 655 955,81)
III.07	Dywidendy wypłacone na rzecz właścicieli	(7 375 508,40)	(7 375 508,40)
III.08	Odsetki zapłacone	(7 810 378,15)	(6 692 521,31)
III.09	Inne wpływy finansowe - faktoring należności	0,00	23 779 143,07
III.10	Splata zobowiązań z tytułu faktoringu	(28 630 576,94)	0,00
	Środki pieniężne wygenerowane na działalności finansowej	(41 619 938,43)	(4 737 027,80)

IV.	Zwiększenie/(zmniejszenie) netto środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(1 681 075,89)	7 626 612,65
V.	Wpływ zmian kursów walut na saldo środków pieniężnych w walutach obcych	(40 934,98)	10 841,46
VI.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku obrotowego	17 996 946,49	10 359 492,38
VII.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku obrotowego	16 315 870,60	17 986 105,03

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostały kapitał rezerwowy	Kapitał rezerwowy na zabezpieczenia	Wielkości ujęte bezpośrednio w kapitale, związane ze zmianami założeń aktuarialnych	Zyski zatrzymane	Różnice kursowe z przeliczeń konsolidacyjnych	Kapitały własne ogółem
Stan na 1 stycznia 2017	11 346 936,00	37 524 777,68	82 699 262,14	(380 775,34)	55 246,86	15 176 747,55	571,85	146 422 766,74
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Emisja akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koszty emisji akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przekazanie wypracowanego zysku na kapitał rezerwowy	0,00	0,00	3 790 442,39	0,00	0,00	(3 790 442,39)	0,00	0,00
Wypłata dywidendy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	(7 375 508,40)	0,00	(7 375 508,40)
Inne całkowite dochody ogółem	0,00	0,00	0,00	380 775,34	0,00	0,00	0,00	380 775,34
Zysk roku bieżącego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23 446 535,29	0,00	23 446 535,29
Różnice kursowe z przeliczeń konsolidacyjnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	42 138,44	42 138,44
Stan na 31 grudnia 2017	11 346 936,00	37 524 777,68	86 489 704,53	(0,00)	55 246,86	27 457 332,05	42 710,29	162 916 707,41

za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostały kapitał rezerwy	Kapitał rezerwy na zabezpieczenia	Wielkości ujęte bezpośrednio w kapitale, związane ze zmianami założeń aktuarialnych	Zyski zatrzymane	Różnice kursowe z przeliczeń konsolidacyjnych	Kapitały własne ogółem
Stan na 1 stycznia 2016	11 346 936,00	37 524 777,68	73 804 353,26	(1 031 068,02)	(9 477,00)	21 581 226,21	771,42	143 217 519,55
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Emisja akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koszty emisji akcji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przekazanie wypracowanego zysku na kapitał rezerwy	0,00	0,00	8 894 908,88	0,00	0,00	(8 894 908,88)	0,00	0,00
Wyplata dywidendy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	(7 375 508,40)	0,00	(7 375 508,40)
Inne całkowite dochody ogółem	0,00	0,00	0,00	650 292,68	64 723,86	0,00	0,00	715 016,54
Zysk roku bieżącego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9 865 938,62	0,00	9 865 938,62
Różnice kursowe z przeliczeń konsolidacyjnych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	(199,57)	(199,57)
Stan na 31 grudnia 2016	11 346 936,00	37 524 777,68	82 699 262,14	(380 775,34)	55 246,86	15 176 747,56	571,85	146 422 766,75

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2017 ROKU

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa Tarczyński S.A. („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa Tarczyński”) składa się ze Spółki Tarczyński S.A. („jednostka dominująca”, „spółka dominująca”, „Spółka”) i jej Spółek zależnych: Tarczyński Marketing Sp. z o.o. i Tarczyński Deutschland GmbH („Spółki zależne”). Tarczyński S.A. - Spółka dominująca prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, związanej aktem notarialnym w dniu 8 grudnia 2004, przed notariuszem Beatą Baranowską – Seweryn we Wrocławiu (Rep. Nr A 10056/2004), w wyniku przekształcenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę akcyjną. Do dnia 9 listopada 2005 roku Spółka działała pod nazwą Zakład Przetwórstwa Mięsnego Tarczyński S.A.

Jednostka dominująca jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy, dla Wrocławia Fabrycznej, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000225318.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 932003793.

Siedzibą jednostki dominującej oraz głównym miejscem prowadzenia działalności jest Ujeździec Mały 80, 55-100 Trzebnica.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działalności Tarczyński S.A. jest produkcja i przetwórstwo mięsne.

Przedmiotem działalności Spółki zależnej Tarczyński Marketing Sp. z o.o. jest obsługa jednostki dominującej w zakresie marketingu oraz promocji.

Przedmiotem działalności Spółki Tarczyński Deutschland GmbH jest dystrybucja produktów Tarczyński S.A. na terenie Niemiec i Austrii.

2. Opis Grupy Kapitałowej TARCZYŃSKI S.A.

Grupa Kapitałowa Tarczyński S.A. składa się ze Spółki Tarczyński S.A. i jej Spółek zależnych: Tarczyński Marketing Sp. z o.o., w której Tarczyński S.A. posiada 100% udziałów, oraz Tarczyński Deutschland GmbH, w której Tarczyński S.A. posiada 100% udziałów. Jednostka dominująca sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Tarczyński. Tarczyński Deutschland GmbH oraz Spółka Tarczyński Marketing Sp. z o.o. konsolidowane są metodą pełną.

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Skład **Zarządu** na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiał się następująco:

– Jacek Tarczyński	– Prezes Zarządu,
– Marek Piątkowski	– Wiceprezes Zarządu,
– Radosław Chmurak	– Wiceprezes Zarządu,

W okresie od 31 grudnia 2017 roku do dnia 26 kwietnia 2018 roku nie wystąpiły zmiany w składzie Zarządu.

W skład **Rady Nadzorczej** na dzień 31 grudnia 2017 roku wchodziły następujące osoby:

– Edmund Bienkiewicz	– Przewodniczący Rady Nadzorczej,
– Elżbieta Tarczyńska	– Wiceprzewodnicząca Rady Nadzorczej,
– Krzysztof Wachowski	– Członek Rady Nadzorczej,
– Tadeusz Trziszka	– Członek Rady Nadzorczej;
– Piotr Łyskawa	– Członek Rady Nadzorczej.

Od 31 grudnia 2017 roku do dnia 26 kwietnia 2018 roku wystąpiły zmiany w składzie Rady Nadzorczej. Uchwałą nr 5 z dnia 15 stycznia 2018r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie powołało Pana Andrzeja Sołdek na członka Rady Nadzorczej.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 26 kwietnia 2018 roku.

5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

5.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze zbadane Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy („Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe”) zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

5.2. Nowe standardy i interpretacje

Efekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2017 są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2016 rok, z wyjątkiem zmian opisanych poniżej.

Zastosowano takie same zasady dla okresu bieżącego i porównywalnego.

▪ **Zmiany wynikające ze zmian MSSF**

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązują następujące nowe lub zmienione standardy oraz interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej.

- Zmiany w MSR 7: Inicjatywa w sprawie ujawnień

Zmiany w MSR 7 zostały opublikowane w dniu 29 stycznia 2016 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później. Celem zmian było zwiększenie zakresu informacji przekazywanej odbiorcom sprawozdania finansowego w zakresie działalności finansowej jednostki poprzez dodatkowe ujawnienia zmian wartości bilansowej zobowiązań związanych z finansowaniem działalności jednostki.

- Zmiany w MSR 12: Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu niezrealizowanych strat.

Zmiany w MSR 12 zostały opublikowane w dniu 19 stycznia 2016 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później. Ich celem jest doprecyzowanie wymogów w zakresie ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego dotyczących dłużnych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2014-2016)

W dniu 8 grudnia 2016 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących 3 standardów:

- MSSF 1 Śródroczna sprawozdawczość finansowa, w zakresie usunięcia kilku zwolnień przewidzianych w tym standardzie, które nie mają już zastosowania,

- MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach, w zakresie doprecyzowania wymogów odnośnie ujawnień informacji na temat udziałów niezależnie od tego czy są one traktowane jako przeznaczone do sprzedaży, przekazania w formie dywidendy i działalność zaniechana, czy też nie ,

- MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, w zakresie momentu, w którym jednostki o charakterze inwestycyjnym (np. venture capital) mogą zdecydować o wyborze sposobu wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach w wartości godziwej, a nie metodą praw własności.

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem poprawek do MSSF 12, które obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później) lub później.

▪ **Zmiany wprowadzone samodzielnie przez Grupę**

Grupa nie dokonała korekty prezentacyjnej danych porównywalnych rok 2016 i/lub na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Standardy nieobowiązujące (Nowe standardy i interpretacje)

W niniejszym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu opublikowanych standardów lub interpretacji przed ich datą wejścia w życie.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie na dzień bilansowy:

- MSSF 9 Instrumenty finansowe

Nowy standard został opublikowany w dniu 24 lipca 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem standardu jest uporządkowanie klasyfikacji aktywów finansowych oraz wprowadzenie jednolitych zasad podejścia do

oceny utraty wartości dotyczących wszystkich instrumentów finansowych. Standard wprowadza również nowy model rachunkowości zabezpieczeń w celu ujednoczenia zasad ujmowania w sprawozdaniach finansowych informacji o zarządzaniu ryzykiem.

Grupa zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2018 roku.

- **MSSF 14 Regulatory Deferral Accounts**

Nowy standard został opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później. Nowy standard ma charakter przejściowy w związku z toczącymi się pracami RMSR nad uregulowaniem sposobu rozliczania operacji w warunkach regulacji cen. Standard wprowadza zasady ujmowania aktywów i zobowiązań powstałych w związku z transakcjami o cenach regulowanych w przypadku gdy jednostka podejmie decyzję o przejściu na MSSF.

Grupa zastosuje nowy standard nie wcześniej niż z dniem ustalonym przez Unię Europejską jako data wejścia w życie tego standardu. Ze względu na przejściowy charakter standardu Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać formalnej procedury zatwierdzenia standardu i poczekać na docelowy standard.

- **MSSF 15 Przychody z umów z klientami**

Nowy ujednoczony standard został opublikowany w dniu 28 maja 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie. Standard ustanawia jednolite ramy ujmowania przychodów i zawiera zasady, które zastępują większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF, w szczególności, w MSR 18 Przychody, MSR 11 Umowy o usługę budowlaną oraz związanych z nimi interpretacjach.

Grupa zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2018 roku.

- **Doprecyzowanie zapisów MSSF 15: Przychody z umów z klientami**

Doprecyzowanie zapisów MSSF 15 zostało opublikowane w dniu 12 kwietnia 2016 roku i ma ono zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później (zgodnie z datą rozpoczęcia obowiązywania całego standardu). Celem zmian w standardzie było wyjaśnienie wątpliwości pojawiających się w trakcie analiz przedwdrożeniowych odnośnie: identyfikacji zobowiązania do spełnienia świadczenia (performance obligation), wytycznych stosowania standardu w kwestii identyfikacji zleceniodawcy/agenta oraz przychodów z licencji dotyczących własności intelektualnej, czy wreszcie okresy przejściowego przy pierwszym zastosowaniu nowego standardu.

Grupa zastosuje te regulacje wraz z datą wdrożenia MSSF 15, tj. od 1 stycznia 2018 roku.

- **MSSF 16 Leasing**

Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące leasingu (m.in. MSR 17) i diametralnie zmienia podejście do umów leasingowych o różnym charakterze, nakazując leasingobiorcą wykazywanie w bilansach aktywów i zobowiązań z tytułu zawartych umów leasingowych, niezależnie od ich rodzaju.

Grupa zastosuje nowy standard od 01.01.2019 roku

- **MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe**

Nowy standard został opublikowany w dniu 18 maja 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później. Dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15 i MSSF 9). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące umów ubezpieczeniowych (MSSF 4).

- **Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem**

Zmiany w MSSF 10 i MSR 28 zostały opublikowane w dniu 11 września 2014 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później (termin wejścia w życie obecnie został odroczony bez wskazania daty początkowej). Zmiany doprecyzowują rachunkowość transakcji, w których jednostka dominująca traci kontrolę nad jednostką zależną, która nie stanowi „biznesu” zgodnie z definicją określoną w MSSF 3 „Połączenia jednostek”, w drodze sprzedaży wszystkich lub części udziałów w tej jednostce zależnej do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia ujmowanego metodą praw własności.

Grupa zastosuje zmiany w standardach nie wcześniej niż z dniem ustalonym przez Unię Europejską jako data wejścia w życie tego standardu. Aktualnie Komisja Europejska postanowiła odroczyć formalną procedurę zatwierdzenia zmienionych standardów.

- **Zmiany w MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji**

Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

- **Zmiany w MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” w MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” opublikowane w dniu 12 września 2016 roku.**

Mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

- KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób określić datę transakcji dla celów ustalenia właściwego kursu (do przeliczeń) transakcji zawartej w walucie obcej w sytuacji, gdy jednostka płaci lub otrzymuje zaliczkę w walucie obcej.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

- Zmiana w MSR 40 Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych

Zmiana w MSR 40 została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Jej celem jest doprecyzowanie, że przeniesienie nieruchomości z lub do nieruchomości inwestycyjnych może nastąpić wtedy, i tylko wtedy, gdy nastąpiła zamiana sposobu użytkowania nieruchomości.

Grupa zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2018 roku.

- KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 7 czerwca 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób ująć w sprawozdaniach finansowych podatki dochodowy w przypadkach, gdy istniejące przepisy podatkowe mogą pozostawiać pole do interpretacji i różnicy zdań pomiędzy jednostką i organami podatkowymi.

- Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą

Zmiana w MSSF 9 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla aktywów finansowych, które mogą zostać spłacone wcześniej na podstawie warunków umownych i, formalnie, mogłyby nie spełniać wymogów testu „płatność wyłącznie kapitału i odsetek”, co wykluczałoby ich wycenę w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

- Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Zmiana w MSR 28 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach w sytuacji, gdy nie są one wyceniane metodą praw własności.

- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017)

W dniu 12 grudnia 2017 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących standardów:

- MSSF 3 Połączenia jednostek, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia kontroli jednostka ponownie wycenia posiadane udziały we wspólnym działaniu,

- MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia współkontroli jednostka nie wycenia ponownie posiadanych udziałów we wspólnym działaniu,

- MSR 12 Podatek dochodowy, wskazując, że wszelkie podatkowe konsekwencje wypłat dywidend należy ujmować w taki sam sposób,

- MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego, nakazując zaliczać do źródeł finansowania o charakterze ogólnym również te kredyty i pożyczki, które pierwotnie służyły finansowaniu powstających aktywów – od momentu, gdy aktywa są gotowe do wykorzystania zgodnie z zamierzonym celem (użytkowanie lub sprzedaż).

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub później.

- Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu

Zmiany w MSR 19 zostały opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Zmiany dotyczą sposobu ponownej wyceny programów zdefiniowanych świadczeń w przypadku, gdy ulegają one zmianie. Zmiany w standardzie oznaczają, że w przypadku ponownej wyceny aktywa/zobowiązania netto z tytułu danego programu należy zastosować zaktualizowane założenia w celu określenia bieżącego kosztu zatrudnienia i kosztów odsetek dla okresów po zmianie programu. Do tej pory, MSR 19 tego nie wyjaśniał precyzyjnie.

Spółka przeprowadziła prace zmierzające do wdrożenia MSSF 9 oraz MSSF 15. Na podstawie przeprowadzonej analizy, Spółka ocenia, że wdrożenie MSSF 15 nie będzie miało wpływu na wysokość przychodów w sprawozdaniu finansowym w momencie jego pierwszego zastosowania, to jest w okresie rozpoczynającym się 1 stycznia 2018 roku. Zastosowanie standardu nie wymaga zmiany zasad rachunkowości ani sposobu rozliczania i ujmowania przychodów Spółki. Na podstawie przeprowadzonej analizy, Spółka ocenia, że wdrożenie MSSF 9 nie wiąże się z koniecznością istotnych reklasyfikacji i zmiany zasad wyceny dla posiadanych instrumentów finansowych momencie jego pierwszego

zastosowania, to jest w okresie rozpoczynającym się 1 stycznia 2018 roku. Zastosowanie standardu nie wpłynie na dotychczas stosowane zasady rachunkowości, za wyjątkiem metodologii kalkulacji odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych w oparciu o koncepcję strat oczekiwanych, w miejsce dotychczasowej koncepcji strat poniesionych.

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różni się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, interpretacji oraz zmian do nich, które na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania przez kraje UE:

- MSSF 14 Regulatory Deferral Accounts opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),
- MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe, opublikowany w dniu 18 maja 2017,
- Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem opublikowane w dniu 11 września 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),
- KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,
- KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego, opublikowana 7 czerwca 2017 roku,
- Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą, opublikowana 12 października 2017 roku,
- Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, opublikowana 12 października 2017 roku,
- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017) opublikowane w dniu 12 grudnia 2017 roku,
- Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku.

6. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru jednostki dominującej i spółki Tarczyński Marketing Sp. z o.o. uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jest złoty polski wraz z groszami (PLN), o ile przy wybranych informacjach nie podano inaczej. Walutą pomiaru spółki Tarczyński Deutschland GmbH jest euro (EUR) wraz z centami przeliczone na potrzeby niniejszego sprawozdania wg. kursów podanych w nocie 8.2.

Walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski wraz z groszami (PLN), o ile przy wybranych informacjach nie podano inaczej.

7. Informacje dotyczące segmentów działalności

Działalność Grupy na terenie Polski nie wykazuje istotnego regionalnego zróżnicowania. W związku z powyższym Grupa nie wykazuje danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych.

Również ze względu na fakt, że działalność Grupy Kapitałowej z punktu widzenia rodzaju sprzedawanych produktów i towarów jest jednolita, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie wykazuje się danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych ze względu na rodzaj sprzedawanych produktów lub towarów.

8. Stosowane istotne zasady rachunkowości

8.1. Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę.

8.2. Podstawa sporządzenia

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub

zobowiązania, Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku podejmują te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i / lub ujawniania informacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi, takie jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Ponadto, dla celów sprawozdawczości finansowej, wyceny w wartości godziwej są skategoryzowane według trzech poziomów w zależności od stopnia, w jakim dane wsadowe do pomiarów wartości godziwej są obserwowalne i od znaczenia danych wsadowych do wyceny w wartości godziwej jako całości. Poziomy te kształtują się w następujący sposób:

- Poziom 1: danymi wsadowymi są ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których jednostka ma dostęp w dniu wyceny.
- Poziom 2: danymi wsadowymi są dane inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla składnika aktywów lub zobowiązań, bezpośrednio lub pośrednio.
- Poziom 3: danymi wsadowymi są nieobserwowalne dane do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat, jako element skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, został sporządzony w wariantach kalkulacyjnym.

Tarczyński S.A., jako podmiot dominujący, sporządza sprawozdanie skonsolidowane dla całej Grupy Kapitałowej. Jest ono przechowywane w siedzibie podmiotu dominującego oraz podlega publikacji na stronie internetowej www.grupatarczynski.pl.

Sprawozdanie jednostek zależnych objętych konsolidacją, sporządzane jest za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Polskie spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości określonymi przez ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Spółka Tarczyński Deutschland prowadzi swoje księgi rachunkowe zgodnie z regulacjami niemieckimi.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty niezawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy, wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Z posiadanych przez Spółkę i Grupę informacji nie wynika, aby istniał jakikolwiek akcjonariusz Spółki, który byłby zobowiązany do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania, w skład którego weszłaby Grupa Kapitałowa Tarczyński.

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

Inwestycje w jednostki zależne

Przez jednostki zależne rozumie się jednostki kontrolowane przez jednostkę dominującą (co obejmuje także jednostki specjalnego przeznaczenia). Uznaje się, że kontrola występuje wówczas, gdy jednostka dominująca ma możliwość wpływania na politykę finansową i operacyjną podległej jednostki w celu osiągnięcia korzyści z jej działalności.

Wyniki finansowe jednostek zależnych nabytych lub sprzedanych w ciągu roku ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od/do momentu ich efektywnego nabycia lub zbycia.

W stosownych przypadkach w sprawozdaniach finansowych jednostek zależnych dokonuje się korekt mających na celu ujednoczenie zasad rachunkowości stosowanych przez daną jednostkę z zasadami stosowanymi przez pozostałe jednostki Grupy.

Wszelkie transakcje, salda, przychody i koszty zachodzące między podmiotami powiązаныmi objętymi konsolidacją podlegają pełnej eliminacji konsolidacyjnej.

Udziały niesprawujące kontroli prezentowane są odrębnie od kapitału własnego Grupy. Udziały niesprawujące kontroli mogą być początkowo wyceniane albo w wartości godziwej albo w proporcji do udziału w wartości godziwej nabywanych aktywów netto. Wybór jednej z w/w metod jest dostępny dla każdego połączenia jednostek gospodarczych. W okresach kolejnych wartość udziałów niesprawujących kontroli obejmuje wartość rozpoznaną początkowo, skorygowaną o zmiany wartości kapitału jednostki w proporcji do posiadanych udziałów. Całkowity dochód jest alokowany do udziałów niesprawujących kontroli, nawet wtedy, gdy powoduje powstanie ujemnej wartości tych udziałów.

Zmiany w udziale w jednostce zależnej niepowodujące utraty kontroli ujmowane są jako transakcje kapitałowe. Wartości księgowe udziału Grupy jak i udziały niesprawujące kontroli są odpowiednio modyfikowane w celu odzwierciedlenia zmian w strukturze udziału. Różnica pomiędzy wartością o jaką modyfikowana jest wartość udziałów mniejszości oraz wartością godziwą płatności otrzymanej lub przekazanej ujmowana jest bezpośrednio w kapitale własnym Grupy.

W sytuacji utraty kontroli nad jednostką zależną, zysk lub strata na zbyciu jest ustalana jako różnica pomiędzy: (i) łączną wartością godziwą otrzymanej zapłaty i wartością godziwą udziałów jednostki pozostających w Grupie oraz (ii) wartością księgową aktywów (łącznie z wartością firmy), zobowiązań i udziałów niesprawujących kontroli. Kwoty ujęte w stosunku do zbywanej jednostki, w innych składnikach całkowitego dochodu podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat. Wartość godziwa udziałów w jednostkach pozostających w Grupie po zbyciu, uznawana jest za początkową wartość godziwą dla celów późniejszego ich ujmowania zgodnie z MSR 39, lub początkowy koszt udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach.

Przeliczanie pozycji wyrażonych w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na moment początkowego ujęcia na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji. Na dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne są przeliczane przy zastosowaniu kursu zamknięcia (za kurs zamknięcia przyjmuje się kurs średni ustalony dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień),
- pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia pierwotnej transakcji (kurs banku, z którego korzysta jednostka),
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej.

Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Różnice kursowe powstałe na pozycjach niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez zysk lub stratę, ujmuje się jako element zmian wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Waluta	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
EUR	4,1709	4,4240
USD	3,4813	4,1793
GBP	4,7001	5,1445

Informacja o segmentach działalności

Grupa prowadzi swoją działalność w przeważającej części na terenie kraju. Zaprezentowane w nocie 12.2 przychody ze sprzedaży produktów w obrocie eksportowym stanowią 17,8% ogólnej kwoty przychodów netto ze sprzedaży produktów.

Działalność spółek Grupy na terenie Polski nie wykazuje istotnego regionalnego zróżnicowania w zakresie ryzyka i poziomu zwrotu z poniesionych nakładów inwestycyjnych. W związku z powyższym Grupa nie wykazuje danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych.

Również ze względu na fakt, że działalność Grupy Kapitałowej z punktu widzenia rodzaju sprzedawanych produktów i towarów jest jednolita, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie wykazuje się danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych ze względu na rodzaj sprzedawanych produktów lub towarów.

Ujęcie przychodów

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o przewidywane rabaty, zwroty klientów i podobne pomniejszenia, w tym podatek od towarów i usług VAT oraz inne podatki związane ze sprzedażą. Do przychodów zalicza się kwoty należne za sprzedane wyroby gotowe, towary, materiały oraz pozostałe usługi dotyczące działalności podstawowej ustalone w oparciu o cenę netto, po skorygowaniu o udzielone rabaty i upusty oraz o podatek akcyzowy. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Sprzedaż produktów i towarów

Przychody ze sprzedaży produktów i towarów ujmowane są po spełnieniu wszystkich następujących warunków:

- przeniesienia z Grupy na nabywcę znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z prawa własności towarów,
- Grupa przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedawanymi dobrami w stopniu w jakim zazwyczaj funkcję taką realizuje się wobec dóbr do których ma się prawo własności ani też nie sprawuje się nad nimi efektywnej kontroli,
- możliwości dokonania wiarygodnej wyceny kwoty przychodów,
- wystąpienia prawdopodobieństwa, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją,
- możliwości wiarygodnej wyceny kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Dotacje rządowe

Dotacji nie ujmuje się do chwili uzyskania uzasadnionej pewności, że Grupa spełni konieczne warunki i otrzyma takie dotacje.

Korzyści wynikające z otrzymania pożyczki rządowej poniżej oprocentowania rynkowego, traktowane są jako dotacje i mierzone są jako różnica pomiędzy wartością otrzymanej pożyczki i wartością godziwą pożyczki ustaloną z zastosowaniem odpowiedniej rynkowej stopy procentowej.

Dotacje których zasadniczym warunkiem jest nabycie lub wytworzenie przez Grupę aktywów trwałych, ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji rozliczeń międzyokresowych i odnosi w zyski/straty okresu systematycznie przez przewidywany okres użytkowania ekonomicznego tych aktywów.

Pozostałe dotacje ujmowane są systematycznie w przychodach, w okresie niezbędnym do skompensowania kosztów, które te dotacje miały w zamierzeniu kompensować. Dotacje należne jako rekompensata kosztów lub strat już poniesionych lub jako forma bezpośredniego wsparcia finansowego dla Grupy bez ponoszenia przyszłych kosztów ujmowane są w zysku/stracie okresu, w którym są należne.

Zasady właściwe dla rozliczenia dotacji do aktywów trwałych stosuje się także w przypadku transakcji nieodpłatnego otrzymania aktywów trwałych.

Ujęcie kosztów

Koszt własny sprzedaży

Do kosztu własnego sprzedaży zalicza się:

- koszt wytworzenia produktów poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, skorygowany o zmianę stanu produktów (wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji w toku) oraz skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- wartość sprzedanych towarów i materiałów wg cen nabycia;

Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły. Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych z uwzględnieniem zasad wyceny środków trwałych oraz zapasów.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są w szczególności pozycje związane:

- ze zbyciem rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych,
- z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi lub odnoszonymi w koszty operacyjne,
- z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych,
- utworzeniem i rozwiązaniem odpisów aktualizujących wartość należności,

- z odszkodowaniami, karami i grzywnami oraz innymi kosztami niezwiązanymi ze zwykłą działalnością.

Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe obejmują w szczególności przychody i koszty dotyczące:

- zbycia aktywów finansowych,
- aktualizacji wartości instrumentów finansowych, z wyłączeniem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, których skutki przeszacowania odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny,
- przychodów z tytułu udziału w zyskach innych jednostek,
- odsetek,
- zmian w wysokości rezerwy wynikających z faktu przybliżania się terminu poniesienia kosztu (efekt odwracania dyskonta),
- różnic kursowych będących wynikiem operacji wykonywanych w ciągu okresu sprawozdawczego oraz wycen bilansowych aktywów i zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego, z wyjątkiem różnic kursowych ujętych w wartości początkowej środka trwałego, w stopniu w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek,
- pozostałych pozycji związanych z działalnością finansową.

Jednostki kompensują przychody i koszty z tytułu różnic kursowych, jeżeli wynikają one z podobnych transakcji. Jeżeli różnice kursowe są istotne, a nie wynikają z podobnych transakcji, to jednostka analizuje, czy prezentować je oddzielnie.

Przychody i koszty z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej w stosunku do wartości bilansowej netto danego instrumentu finansowego przy uwzględnieniu zasady istotności.

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem składników majątku wymagających dłuższego czasu w celu doprowadzenia ich do użytkowania, zalicza się do kosztów wytworzenia takich aktywów aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Przychody z inwestycji uzyskane w wyniku krótkoterminowego inwestowania pozyskanych środków zewnętrznych przeznaczonych bezpośrednio na finansowanie nabycia lub wytworzenia składników majątku, pomniejszają wartość kosztów finansowania zewnętrznego podlegających kapitalizacji.

Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio w rachunek zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione.

Koszty świadczeń pracowniczych

Świadczenia po okresie zatrudnienia w formie programów określonych świadczeń (odprawy emerytalne) oraz inne długoterminowe świadczenia (renty inwalidzkie itp.) ustalane są przy użyciu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych, z wyceną aktuarialną przeprowadzaną na każdy dzień bilansowy. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są w całości w pozostałych całkowitych dochodach. Koszty przeszłego zatrudnienia rozpoznawane są natychmiast i odnoszone w zysk/stratę okresu.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych ujmowane są jako koszt, chyba że stanowią koszt wytworzenia składników aktywów.

Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy ujmuje się jako zobowiązanie i koszt, gdy Grupa jest zdecydowana w możliwy do udowodnienia sposób:

- rozwiązać stosunek pracy z pracownikiem lub grupą pracowników przed osiągnięciem przez nich wieku emerytalnego,
- zapewnić świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w następstwie złożonej przez siebie propozycji zachęcającej ich do dobrowolnego rozwiązania stosunku pracy.

Opodatkowanie

Podatek dochodowy jednostki obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.

Podatek bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową, jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości w oparciu o różnicę pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów, a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe oraz straty podatkowe bądź ulgi podatkowe jakie Grupa może wykorzystać. Pozycja aktywów lub rezerwy na podatek odroczony nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu pierwotnego ujęcia wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej podatek dochodowy wykazywany jest po dokonaniu kompensaty w zakresie w jakim wynika ze zobowiązania jakie płatne jest do tego samego urzędu podatkowego.

Podatek bieżący i odroczony za bieżący okres obrachunkowy

Podatek bieżący i odroczony wykazuje się w kosztach lub przychodach w zysku/stracie okresu, z wyjątkiem przypadku, gdy dotyczy on pozycji uznających lub obciążających bezpośrednio kapitał własny, bo wtedy także podatek jest odnoszony bezpośrednio w kapitał własny (inne całkowite dochody w sprawozdaniu z całkowitych dochodów), lub gdy wynika on z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych. W przypadku połączenia jednostek gospodarczych konsekwencje podatkowe uwzględnia się przy obliczaniu wartości firmy lub określaniu wartości udziału jednostki przejmującej w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przewyższających koszt przejęcia.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują środki trwałe i nakłady na środki trwałe w budowie, które jednostka zamierza wykorzystywać w swojej działalności oraz na potrzeby administracyjne w okresie dłuższym niż 1 rok, które w przyszłości spowodują wpływ korzyści ekonomicznych do jednostki. Nakłady na środki trwałe obejmują poniesione nakłady inwestycyjne jak również poniesione wydatki na przyszłe dostawy maszyn, urządzeń i usług związanych z wytworzeniem środków trwałych (przekazane zaliczki). Środki trwałe obejmują istotne specjalistyczne części zamienne które funkcjonują jako element środka trwałego.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie ujmowane są pierwotnie w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Jako odrębne pozycje środków trwałych ujmowane są także istotne komponenty.

Jako składnik rzeczowych aktywów trwałych Grupa ujmuje grunty.

Środki trwałe w budowie powstające dla celów produkcyjnych lub administracyjnych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po koszcie wytworzenia pomniejszonym o ujęte odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt wytworzenia obejmuje opłaty oraz, dla odpowiednich aktywów, koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy. Amortyzacja dotycząca tych aktywów trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania, zgodnie z zasadami dotyczącymi aktywów trwałych Grupy.

Amortyzacja środków trwałych w tym komponentów odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania rewidowane są corocznie. Dla celów amortyzacji środków trwałych stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników środków trwałych są następujące:

Budynki i budowle	od 22 do 40 lat
Maszyny i urządzenia	od 3 do 33 lat

Środki transportu	od 5 do 10 lat
Pozostałe środki trwałe	od 5 do 20 lat

Metoda amortyzacji, stawka amortyzacyjna oraz wartość rezydualna środków trwałych podlegają weryfikacji co najmniej na koniec każdego roku finansowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmują się jako zmianę szacunków. Odpis amortyzacyjny ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii kosztów, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów trwałych.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla środków trwałych w budowie w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości środków trwałych oraz środków trwałych w budowie odnoszone są w koszty działalności podstawowej.

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne, nie dłużej jednak niż okres trwania leasingu.

Środki trwałe oraz środki trwałe w budowie spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w punkcie *Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia*.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Leasing

Leasing klasyfikuje się jako leasing finansowy, gdy w ramach zawartej umowy zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z posiadania przedmiotu leasingu przenoszone jest na leasingobiorcę. Wszelkie pozostałe rodzaje leasingu traktowane są jako leasing operacyjny.

Grupa jako leasingobiorca

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego traktuje się jak aktywa Grupy i wycenia w wartości godziwej w momencie ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji pozostałych zobowiązań.

Płatności leasingowe dzielone są na część odsetkową i zmniejszenie zobowiązania z tytułu leasingu. Część stanowiąca koszt finansowania jest przypisywana do poszczególnych okresów w czasie trwania umowy leasingu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Koszty finansowe odnosi się bezpośrednio w wynik finansowy, chyba że można je bezpośrednio przyporządkować do odpowiednich aktywów – wówczas są one kapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości Grupy dotyczącymi kosztów obsługi zadłużenia, przedstawionymi w punkcie koszty finansowania zewnętrznego. Płatności warunkowe z tytułu leasingu ujmują się w kosztach w okresie ich ponoszenia.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego odnosi się w wynik finansowy metodą liniową przez okres trwania leasingu, z wyjątkiem przypadków, kiedy inna, systematyczna podstawa rozliczenia jest bardziej reprezentatywna dla wzorca czasowego rządzącego konsumpcją korzyści ekonomicznych wypływających z leasingu danego składnika aktywów. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmują się w kosztach w okresie ich ponoszenia.

Wartości niematerialne

Do wartości niematerialnych Grupa zalicza możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów, nieposiadające postaci fizycznej, takie jak:

- nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby własne, w szczególności:
- autorskie lub pokrewne prawa majątkowe, koncesje, licencje (w tym dotyczące programów komputerowych),
- prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, programy komputerowe,
- know-how, tzn. wartość stanowiącą równowartość uzyskanych informacji związanych z wiedzą w dziedzinie przemysłowej, handlowej, naukowej lub organizacyjnej,
- koszty prac rozwojowych,
- wartość firmy z wyłączeniem wartości firmy wytworzonej przez jednostkę we własnym zakresie,
- inne wartości niematerialne rozpoznane na nabyciu w ramach połączenia jednostek gospodarczych.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się także:

- obce wartości niematerialne przyjęte w odpłatne używanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, jeżeli umowa kwalifikowana jest do leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 Leasing,
- prawa majątkowe oddane innym jednostkom w używanie na podstawie umów najmu, dzierżawy, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze, jeżeli umowa zaliczana jest do leasingu operacyjnego zgodnie z MSR 17 Leasing.

Na dzień początkowego ujęcia składnik wartości niematerialnych wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia w przypadku prac rozwojowych. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ocenia, czy okres użytkowania składnika wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony oraz, jeśli jest określony, oszacowuje długość tego okresu lub wielkość produkcji lub inną miarę będącą podstawą do określenia okresu użytkowania.

Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości.

Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku bilansowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane prospektywnie poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane testowi na utratę wartości.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane.

Z wyjątkiem kosztów prac rozwojowych wszystkie wartości niematerialne wytworzone przez Grupę nie podlegają aktywowaniu i ujmowane są w zysku lub stracie okresu, w którym dotyczące ich koszty zostały poniesione.

Wartość niematerialną powstałą w wyniku prac rozwojowych ujmuje się wtedy i tylko wtedy, gdy można udowodnić:

- możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne,
- dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Do prac rozwojowych zalicza się:

- opracowanie receptur do produkcji wyrobów mięsnych (przed ich wdrożeniem do produkcji),
- projektowanie narzędzi, przyrządów, form i matryc z wykorzystaniem nowej technologii,
- projektowanie, wykonanie i testowanie wybranych rozwiązań w zakresie nowych i udoskonalonych materiałów, urządzeń, produktów.

Do pozycji wartości niematerialnych Grupa zalicza także wydatki poniesione na nabycie prawa wieczystego użytkowania gruntu. Wieczyste użytkowanie gruntu traktowane jest jako leasing operacyjny, w związku z czym nie ujmuje się jego przedmiotu jako aktywów Grupy. Jednakże wydatki na nabycie takich praw na rynku wtórnym (od innych podmiotów) oraz wydatki związane z nadaniem takich praw przez właściwe urzędy państwowe, ujmowane są jako wartości niematerialne i amortyzowane w okresie umownym w jakim Grupa może te prawa wykorzystywać.

Amortyzacja wartości niematerialnych odbywa się według stawek odzwierciedlających przewidywany okres ich użytkowania. Szacunki okresu użytkowania weryfikowane są corocznie. Grupa nie posiada wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Dla celów amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosowana jest metoda amortyzacji liniowej. Okresy użytkowania dla poszczególnych składników wartości niematerialnych są następujące:

Licencje na oprogramowanie	3 lata
Znaki towarowe	5 lat.

Wartości niematerialne poddawane są testowi na utratę wartości jeśli istnieją przesłanki wskazujące na występowanie utraty wartości, przy czym dla wartości niematerialnych w okresie ich realizacji ewentualna utrata wartości określana jest na każdy dzień bilansowy. Skutki utraty wartości, wartości niematerialnych jak również ich amortyzacji odnoszone są w koszty działalności podstawowej.

Wartości niematerialne utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne, nie dłużej jednak niż okres trwania leasingu.

Wartości niematerialne spełniające kryteria zakwalifikowania ich jako przeznaczone do sprzedaży, lub ujęte w grupie do zbycia wycenia się zgodnie z zasadami zawartymi w punkcie *Aktywa trwale przeznaczone do zbycia*.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji wartości niematerialnych określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w zysku/stracie okresu.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oprócz wartości firmy

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, dla których można wyznaczyć wiarygodne i jednolite podstawy alokacji.

Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości bilansowej składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne), wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu, w którym wystąpiła.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nieprzekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się w zysku/stracie okresu.

Likwidacja rzeczowych składników aktywów trwałych

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży / likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowych aktywów trwałych określa się, jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w zysku/stracie okresu.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Aktywa trwale i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwale (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do zbycia (lub grupa do zbycia) prezentowane są w osobnej pozycji aktywów obrotowych. Jeżeli z grupą do zbycia związane są zobowiązania jakie będą przekazane w transakcji sprzedaży łącznie z grupą do zbycia, zobowiązania te prezentowane są jako osobna pozycja zobowiązań krótkoterminowych.

Zapasy

Zapasy są aktywami, przeznaczonymi do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczonej na sprzedaż oraz mające postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług. Zapasy obejmują materiały, towary, produkty gotowe oraz produkcję w toku.

Materiały i towary wycenia się pierwotnie w cenach nabycia. Na dzień bilansowy wycena materiałów i towarów odbywa się z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, tzn. kategorie te wyceniane są według ceny nabycia lub ceny sprzedaży możliwej do uzyskania w zależności od tego która z nich jest niższa.

Produkty gotowe oraz produkty w toku wycenia się pierwotnie na poziomie rzeczywistego kosztu wytworzenia. Na dzień bilansowy wycena produktów gotowych i produkcji w toku odbywa się z zachowaniem zasad ostrożnej wyceny.

Zapasy towarów, materiałów i produktów gotowych obejmowane są odpisem aktualizującym według indywidualnej oceny ceny możliwej do uzyskania na dzień bilansowy.

Rozchód zapasów odbywa się według metody FIFO. Odpisy aktualizujące dotyczące zapasów, wynikające z ostrożnej wyceny oraz odpisy aktualizujące dla pozycji zalegających, jak i ich odwrócenia, odnoszone są w koszty wytworzenia produktów.

Pozostałe aktywa niefinansowe

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów zapasów i usług. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Instrumenty finansowe

Inne niż pochodne instrumenty finansowe obejmują inwestycje kapitałowe, dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności, środki pieniężne i ich ekwiwalenty, kredyty i pożyczki oraz zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania, oraz pochodne instrumenty finansowe.

Aktywa finansowe w Spółce obejmują aktywa dostępne do sprzedaży (udziały i akcje), pożyczki udzielone i należności własne oraz środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (DDS) to niepochodne aktywa finansowe sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub niezaliczone do: (a) pożyczek i należności, (b) UTW, (c) WGPW. Zmiany wartości bilansowej pieniężnych aktywów finansowych DDS związane ze zmianami kursów wymiany walut, dochód odsetkowy obliczony metodą efektywnej stopy procentowej oraz dywidendy z inwestycji kapitałowych DDS ujmują się w wynik. Inne zmiany wartości bilansowych aktywów finansowych DDS ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach i kumulują w pozycji kapitału z przeszacowania. W chwili zbycia inwestycji lub stwierdzenia jej utraty wartości skumulowany zysk lub strata uprzednio wykazywane w kapitale z przeszacowania inwestycji przenosi się na wynik. Wartość godziwą pieniężnych aktywów finansowych DDS denominowanych w walutach obcych określa się w tej walucie i przelicza po kursie spot obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego. Dodatnie lub ujemne różnice kursowe ujmowane w wynik określa się na podstawie kosztu zamortyzowanego składnika aktywów pieniężnych. Inne dodatnie i ujemne różnice kursowe ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach. Inwestycje kapitałowe DDS nienotowane na aktywnym rynku, których wartości godziwej nie da się wiarygodnie wycenić oraz instrumenty pochodne powiązane z nimi i rozliczane w formie przekazania takich nienotowanych inwestycji kapitałowych, wycenia się po koszcie pomniejszonym o utratę wartości na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

Zobowiązania finansowe obejmują zaciągnięte kredyty i pożyczki, inne rodzaje finansowania, kredyty na rachunkach bieżących, zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, zabezpieczające instrumenty pochodne, zobowiązania handlowe, zobowiązania wobec dostawców środków trwałych.

Aktywa i zobowiązania finansowe są ujmowane i wyceniane zgodnie z MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”.

Zarząd klasyfikuje aktywa lub zobowiązania finansowe do odpowiedniej kategorii w momencie ich początkowego ujęcia.

Ujmowanie i wycena aktywów finansowych

W momencie początkowego ujęcia, aktywa finansowe są wyceniane w wartości godziwej powiększonej – w przypadku inwestycji, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – o koszty transakcji bezpośrednio do nich przyporządkowane.

a. Pożyczki udzielone i należności własne

Pożyczki udzielone i należności własne są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku. Obejmują one należności handlowe, pozostałe pożyczki i należności. Po początkowym ich ujęciu w wartości godziwej, powiększonej o bezpośrednie koszty transakcji, są one wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej. Należności krótkoterminowe o nieokreślonym oprocentowaniu wyceniane są w kwocie pierwotnie zafakturowanej, o ile zastosowanie dyskonta nie wpłynie w istotny sposób na uzyskany wynik.

Przepływy pieniężne z tytułu pożyczek udzielonych i należności własnych o zmiennym oprocentowaniu są okresowo poddawane wycenie, w celu uwzględnienia ewentualnych zmian w rynkowych stopach procentowych.

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek obiektywne przesłanki wskazujące na to, iż wartość pożyczek udzielonych lub należności własnych uległa obniżeniu. W przypadku wystąpienia takich przesłanek, ustalana jest wartość odzyskiwalna składnika aktywów. Jeżeli jest ona mniejsza niż wartość księgowa składnika aktywów, wówczas odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w zysku/stracie okresu.

Należności handlowe, które są jednorodne i charakteryzują się podobnym ryzykiem kredytowym, są testowane na utratę wartości łącznie. Szacując przewidywane ryzyko kredytowe Spółka korzysta z danych historycznych w celu określenia zmniejszenia szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych z grupy aktywów, które mogą wystąpić po początkowym ujęciu tych aktywów w bilansie.

Obliczając wartość odzyskiwalną należności, które indywidualnie są znaczące i niejednorodne Spółka bierze pod uwagę znaczące trudności finansowe dłużnika lub prawdopodobieństwo upadłości albo reorganizacji finansowej dłużnika.

W przypadku utraty wartości, wartość bilansowa pożyczek udzielonych i należności własnych jest zmniejszana przy wykorzystaniu oddzielnego konta odpisów aktualizujących. Nieodzyskiwalne należności, na które był utworzony odpis aktualizujący, są spisywane poprzez wykorzystanie konta odpisów aktualizujących.

W przypadku gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

b. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych są utrzymywane głównie w celu zaspokojenia krótkoterminowego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne, a nie dla celów inwestycyjnych lub innych.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują środki pieniężne na rachunkach bankowych, środki pieniężne w kasie oraz płynne instrumenty, które mogą zostać w sposób natychmiastowy zamienione na środki pieniężne w znanej kwocie i które są przedmiotem nieznacznych zmian wartości.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

Ujmowanie i wycena zobowiązań finansowych

a. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek oraz inne zobowiązania finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej, a następnie są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu są prezentowane w bilansie w pozycjach „Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe) i „Zobowiązania z tytułu dostaw i usług”.

Koszty transakcji, bezpośrednio związane z nabyciem lub emisją zobowiązania finansowego, pomniejszają wartość bilansową tego zobowiązania, ponieważ w momencie początkowego ujęcia składnik zobowiązań ujmuje się w wartości godziwej kwot zapłaconych lub otrzymanych w zamian za zobowiązanie. Następnie koszty te są amortyzowane przez okres trwania zobowiązania, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowany strumień przyszłych płatności pieniężnych dokonywanych przez oczekiwany okres do upływu terminu wymagalności instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach do momentu następnej korekty oprocentowania, do wartości bilansowej netto zobowiązania finansowego. Wyliczenie obejmuje wszystkie opłaty i koszty płacone lub otrzymywane przez strony umowy.

Ujmowanie i wycena instrumentów pochodnych

Spółka używa pochodnych instrumentów finansowych do zabezpieczenia ryzyka kursowego i ryzyka zmiany stóp procentowych. Wbudowane instrumenty pochodne są wydzielane z umowy zasadniczej i wykazywane oddzielnie, jeśli cechy ekonomiczne i ryzyka umowy zasadniczej i wbudowanego instrumentu pochodnego nie są blisko powiązane.

Instrumenty pochodne są wykazywane w bilansie i wyceniane w wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykorzystywane przez Spółkę nie są przedmiotem aktywnego rynku i ich wartość godziwa jest obliczana przy zastosowaniu standardowych modeli wyceny. Wartość godziwa jest obliczana na podstawie bieżącej wartości netto przyszłych przepływów pieniężnych związanych z tymi instrumentami finansowymi, kwotowanych rynkowych terminowych stóp procentowych, kwotowanych rynkowych terminowych kursów wymiany walut lub jeżeli kwotowane rynkowe terminowe kursy wymiany walut nie są dostępne, na podstawie kursów terminowych obliczanych w oparciu o bieżące kursy walutowe z wykorzystaniem metody parytetu stóp procentowych.

Z wyjątkiem zysków i strat na zabezpieczających instrumentach pochodnych (patrz poniżej), zyski i straty powstałe z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów finansowych klasyfikowanych jako aktywa lub zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane bezpośrednio w zysku/stracie okresu. Składnik odsetek powstający z wyceny instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu jest prezentowany jako koszt odsetkowy w ramach kosztów finansowych. Składnik różnic kursowych powstały z wyceny instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu, stanowiących zabezpieczenie ekonomiczne transakcji handlowych lub finansowych, jest prezentowany odpowiednio jako zysk / (strata) z tytułu różnic kursowych w ramach pozostałych przychodów / kosztów operacyjnych lub jako koszty finansowe, w zależności od treści danej transakcji. Składnik różnic kursowych powstały z wyceny pozostałych instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu jest prezentowany jako zysk / (strata) z tytułu różnic kursowych w ramach kosztów finansowych.

Spółka traktuje instrument pochodny jako pojedynczy element księgowy i prezentuje go jako krótkoterminowy lub długoterminowy w zależności od daty ostatnich przepływów pieniężnych, które mogą nastąpić w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego lub w okresie powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego.

a. Instrumenty zabezpieczające

Instrumenty pochodne mogą zostać zakwalifikowane jako instrumenty zabezpieczające wartość godziwą lub instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne.

Zabezpieczanie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej jest zabezpieczeniem przed zagrożeniem zmianami w wartości godziwej ujętego aktywa, zobowiązania lub wyodrębnionej jego części, które przypisać można do konkretnego rodzaju ryzyka – szczególnie ryzyka stopy procentowej lub ryzyka walutowego i które może wpłynąć na wykazywany zysk lub stratę netto,

Zabezpieczanie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest zabezpieczeniem przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać do konkretnego rodzaju ryzyka związanego z ujętym aktywem, zobowiązaniem lub wysoce prawdopodobną prognozowaną transakcją (taką jak przyszły zakup lub sprzedaż) oraz które może wpłynąć na wykazywany zysk lub stratę netto.

Rachunkowość zabezpieczeń

Powiązania zabezpieczające podlegają rachunkowości zabezpieczeń jeśli:

- w momencie ustanowienia transakcji zabezpieczającej formalnie wyznaczono oraz udokumentowano powiązanie zabezpieczające,
- w momencie ustanowienia transakcji zabezpieczającej oraz w okresach następnym oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka w okresie stosowania zabezpieczenia (tj. rzeczywista efektywność transakcji zabezpieczającej jest w przedziale 80-125 procent),
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Skutki zastosowania rachunkowości zabezpieczeń

Skutki zastosowania rachunkowości zabezpieczeń są następujące:

- dla zabezpieczeń wartości godziwej ujętego aktywa lub zobowiązania, zmiana wartości godziwej zabezpieczonej części aktywa lub zobowiązania, wynikająca z zabezpieczanego ryzyka, koryguje wartość bilansową tego aktywa lub zobowiązania. Zysk lub stratę z tytułu zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej ujmuje się w rachunku zysków i strat bieżącego okresu. Zysk lub strata ta podlega kompensacie z efektywną częścią zysku lub straty z tytułu przeszacowania instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej. Jeśli nieujęte uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie jest wyznaczone jako pozycja zabezpieczana, następujące kumulowane zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się jako składnik aktywów lub zobowiązanie, a powstające zyski lub straty ujmuje się w rachunku wyników. Początkowa wartość bilansowa składnika aktywów lub zobowiązania powstałego w wyniku wypełnienia przez jednostkę uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, jest korygowana o skumulowane zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka, które były ujęte w bilansie. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanego instrumentu podlega amortyzacji, a dokonane odpisy ujmuje się w rachunku wyników. Amortyzacja rozpoczyna się od najwcześniejszej możliwej daty a nie od momentu, kiedy pozycja zabezpieczana przestała być korygowana o zmianę wartości godziwej, wynikającą z zabezpieczanego ryzyka. Korektę rozlicza się za pomocą efektywnej stopy procentowej przeliczonej na dzień rozpoczęcia amortyzacji,
- dla zabezpieczeń przepływów pieniężnych, część zysku lub straty na instrumencie zabezpieczającym, którą uznano za efektywne zabezpieczenie, ujmowana jest bezpośrednio w innych całkowitych dochodach, natomiast część zysku lub straty uznana za nieefektywne zabezpieczenie jest ujmowana w rachunku zysków i strat. Kwoty, które zostały ujęte bezpośrednio w innych całkowitych dochodach, są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym samym okresie albo w okresach, w których zabezpieczone transakcje wpływają na rachunek zysków i strat. W momencie, kiedy zabezpieczana transakcja skutkuje ujęciem niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązań, zyski i straty odroczone uprzednio w innych całkowitych dochodach uwzględnia się w wartości początkowej danego składnika aktywów lub zobowiązań.

W przypadku, gdy instrument zabezpieczający lub powiązanie zabezpieczające ulega wygaśnięciu lub rozwiązaniu, lecz oczekuje się zrealizowania transakcji zabezpieczanej, skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na kapitał własny przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanej transakcji. Gdy realizacja transakcji zabezpieczanej nie jest prawdopodobna, skumulowany zysk lub strata wykazywane dotychczas w kapitale własnym odnoszone są bezpośrednio do rachunku zysków i strat danego okresu.

Wyłączenie z bilansu aktywów i zobowiązań finansowych

a. Aktywa finansowe

Składnik aktywów finansowych (albo część składnika aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych) jest wyłączany z bilansu wówczas, gdy:

- prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z tytułu tego składnika aktywów wygasły,
- Spółka zachowała prawo do uzyskiwania przepływów pieniężnych z tytułu tego składnika aktywów, ale jednocześnie zaciągnęła zobowiązanie do ich wypłaty w całości i bez znaczącej zwłoki na rzecz strony trzeciej,
- Spółka przeniosła swoje prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z tytułu składnika aktywów na inny podmiot i albo (a) przeniosła na ten podmiot zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania tego aktywa, albo (b) ani nie przeniosła na inny podmiot, ani nie zatrzymała przy sobie zasadniczo całego ryzyka oraz wszystkich korzyści wynikających z posiadania aktywa, ale przekazała innemu podmiotowi kontrolę nad tym aktywem.

b. Zobowiązania finansowe

Zobowiązanie finansowe jest wyłączane z bilansu w momencie wypełnienia, umorzenia lub wygaśnięcia związanego z nim obowiązku.

W sytuacji, gdy zobowiązanie finansowe zostało zastąpione innym zobowiązaniem wobec tego samego wierzyciela zaciągniętym na znacząco odmiennych warunkach lub gdy warunki zobowiązania finansowego zostały znacząco zmienione, zastąpienie lub zmiana ujmowane jest jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego, zaś różnica między wartością bilansową starego i nowego zobowiązania odnoszona jest na rachunek zysków i strat.

Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym jednostki dominującej. Zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału – jako wielkość ujemną. Akcje własne ujmuje się jako odrębną kategorię kapitału własnego ze znakiem ujemnym.

Zysk netto na jedną akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto Grupy oraz zysku netto przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki dominującej (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

Rezerwy

Grupa tworzy rezerwy wówczas, gdy ciąży na niej istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w zysku lub stracie po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

Utworzone rezerwy zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które, jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku. Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

W szczególności Grupa utworzyła następujące tytuły rezerw:

Rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy spółek Grupy mają prawo do następujących świadczeń:

- odpraw emerytalno-rentowych – wypłacanych jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę/rentę,
- odpraw pośmiertnych.

Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczana przez niezależnego aktuarium (przed rokiem 2010 Spółka nie korzystała z wyliczeń powyższych rezerw przez niezależnego aktuarium). Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Stopę dyskontową otrzymuje się na podstawie rynkowej stopy zwrotu z obligacji Skarbu Państwa na dzień bilansowy. Zobowiązanie z tytułu odpraw emerytalnych ujmowane jest proporcjonalnie do przewidywanego okresu świadczenia pracy przez danego pracownika.

Czynności procesowe

Rezerwa na roszczenia przeciwko Spółce (czynności procesowe) jest tworzona, gdy w związku z toczącym się sporem sądowym lub pozasądowym istnieje prawdopodobieństwo powstania zobowiązania na skutek niekorzystnego dla Spółki rozstrzygnięcia sądu lub innego właściwego organu. Przy tworzeniu rezerwy uwzględnia się zarówno przyszłe zobowiązanie, łącznie z ewentualnymi odsetkami, jak i koszty prowadzenia procesu.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług, inne zobowiązania o charakterze publicznoprawnym (z wyjątkiem zobowiązań z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych ujmowanego w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej), nadwyżkę zobowiązań nad aktywami ZFŚS oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Jako rozliczenia międzyokresowe przychodów ujmowane są w szczególności otrzymane dotacje na wytworzenie lub nabycie składników majątku trwałego. Ujmowanie przychodów z tych tytułów następuje równoległe do amortyzacji powiązanych z nimi składników majątkowych. W pozycji rozliczenia międzyokresowe przychodów wykazywane są również programy lojalnościowe funkcjonujące w Spółce.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („Fundusz”) tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Jednostki wchodzące w skład Grupy skompensowały aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. Grupy tworzą taki fundusz i dokonują okresowych odpisów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Zobowiązania i należności warunkowe

Przez zobowiązania warunkowe rozumie się obowiązek wykonania świadczenia, którego powstanie jest uzależnione od zaistnienia określonych zdarzeń. Zobowiązania warunkowe, których prawdopodobieństwo nie jest wyższe niż 50%, nie są wykazywane w bilansie, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba, że prawdopodobieństwo wpływu środków uosabiających straty ekonomiczne jest znikome. W przypadku oceny prawdopodobieństwa na powyżej 50%, zobowiązanie zostaje ujęte w pasywach bilansu.

Należności warunkowe nie są wykazywane w bilansie, jednakże ujawnia się informację o należności warunkowej, jeżeli wpływ środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny.

Rachunek przepływów pieniężnych

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

9. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

W procesie stosowania polityki rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiana szacunków księgowych jest ujęta w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku lub w okresach bieżącym i przyszłych, jeżeli dokonana zmiana szacunku dotyczy zarówno okresu bieżącego, jak i okresów przyszłych.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

9.1. Profesjonalny osąd

Zastosowanie stopy dyskonta w celu wyliczenia wartości bilansowej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń Grupy

Rezerwy na świadczenia pracownicze (rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe, pośmiertne) zostały oszacowane na podstawie metod aktuarialnych przez niezależnego aktuarusza. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w notce 23. Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń Grupy są dyskontowane według stawki określonej przez odniesienie do warunków rynkowych obligacji skarbowych na koniec okresu sprawozdawczego.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment przewidywanego zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień bilansowy. Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego, bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

9.2. Niepewność szacunków

Poniżej przedstawiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości oraz inne podstawy szacunku niepewności na dzień bilansowy, mające znaczący wpływ na ryzyko istotnych korekt wartości bilansowej aktywów i zobowiązań w następnym roku obrotowym.

Możliwość odzyskania aktywów niematerialnych wytwarzanych we własnym zakresie

W ciągu roku zarząd zweryfikował możliwość odzyskania aktywów niematerialnych wytworzonych w zakresie własnym w toku rozwoju działalności Grupy.

Zarząd jest przekonany, że wartość bilansowa składnika aktywów zostanie w pełni odzyskana, nawet w przypadku zmniejszenia zysków. Sytuacja jest ściśle monitorowana, a w przyszłości dokona się korekt, jeśli sytuacja na rynku da podstawy do stwierdzenia, że korekty takie są konieczne.

Okresy ekonomicznego użytkowania rzeczowych aktywów trwałych

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych oraz szacunków dotyczących wartości rezydualnej środków trwałych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, wycenia się, wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Zarząd dokonuje osądu wybierając odpowiednią metodę wyceny instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnym rynku. Stosuje się metody wyceny stosowane powszechnie przez praktyków rynkowych. W przypadku finansowych instrumentów pochodnych, założenia opiera się o notowane stopy rynkowe skorygowane o określone cechy instrumentu. Pozostałe instrumenty finansowe wycenia się przy użyciu zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o założenia potwierdzone, na ile to możliwe, dającymi się zaobserwować cenami czy stopami rynkowymi. Szczegóły dotyczące zastosowanych założeń i wyników analizy wrażliwości tych założeń przedstawiono w nocie 31.5

Odpisy aktualizujące wartość należności oraz zapasów

Na dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności, grupy należności oraz zapasów. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej, dana jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych.

Subiektywna ocena

W przypadku, gdy dana transakcja nie jest uregulowana w żadnym standardzie bądź interpretacji, Zarząd, kierując się subiektywną oceną, określa i stosuje polityki rachunkowości, które zapewnią, iż Sprawozdanie Finansowe będzie zawierać właściwe i wiarygodne informacje oraz będzie:

- prawidłowo, jasno i rzetelnie przedstawiać sytuację majątkową i finansową Spółki, wyniki jej działalności i przepływy pieniężne,
- odzwierciedlać treść ekonomiczną transakcji,
- obiektywne,
- sporządzone zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny,
- kompletne we wszystkich istotnych aspektach.

Utrata rzeczowych wartości aktywów

Grupa ocenia na każdy dzień bilansowy, czy istnieją przesłanki utraty wartości aktywów niefinansowych. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i wymaga ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów.

10. Zmiana szacunków

W okresie 12 miesięcy 2017 roku nie nastąpiły istotne zmiany w zakresie zagadnień, wobec których zastosowanie miał profesjonalny osąd kierownictwa.

W okresie 12 miesięcy 2017 roku nie nastąpiły istotne zmiany w zakresie pozycji, które obarczone są istotną niepewnością zmiany szacunków w okresie najbliższych 12 miesięcy.

11. Korekta błędów poprzednich okresów

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły zdarzenia, które powodowałyby, że Spółka musiałaby ująć w sprawozdaniu finansowym korekty błędów podstawowego.

12. Przychody i koszty

12.1. Działalność zaniechana

W ciągu 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 roku, jak i w ciągu 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2016 roku w Grupie nie wystąpiła działalność zaniechana.

12.2. Przychody ze sprzedaży

Analiza przychodów ze sprzedaży Grupy za bieżący oraz poprzedni rok dla działalności kontynuowanej przedstawia się następująco:

Działalność kontynuowana	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Przychody ze sprzedaży wyrobów	725 145 726,47	640 916 508,72
Przychody ze sprzedaży towarów	7 697 653,83	7 243 128,44
RAZEM	732 843 380,30	648 159 637,16

Podział przychodów ze sprzedaży na sprzedaż krajową i eksportową przedstawiono w poniższej tabeli:

Działalność kontynuowana	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Sprzedaż krajowa	602 284 958,35	563 312 350,36
Sprzedaż eksportowa	130 558 421,95	84 847 286,80
RAZEM	732 843 380,30	648 159 637,16

Działalność Grupy na terenie Polski nie wykazuje istotnego regionalnego zróżnicowania. W związku z powyższym Grupa nie wykazuje danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych.

Również ze względu na fakt, że działalność Grupy Kapitałowej z punktu widzenia rodzaju sprzedawanych produktów i towarów jest jednolita, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie wykazuje się danych finansowych dotyczących segmentów operacyjnych ze względu na rodzaj sprzedawanych produktów lub towarów.

12.3. Informacje o wiodących klientach

W przychodach z tytułu sprzedaży wyrobów uwzględniono przychody ze sprzedaży w wysokości ok. 165,3 mln zł (w 2016 roku 153,4 mln zł) z tytułu sprzedaży do największego klienta Grupy. Żaden inny pojedynczy klient nie odpowiadał za więcej niż 10% przychodów ze sprzedaży zarówno w 2017 jak i w 2016 roku.

12.4. Przychody finansowe

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Przychody z tytułu instrumentów finansowych, w tym:		
Przychody odsetkowe	36 220,49	32 732,66
Otrzymane odsetki od należności z tytułu dostaw i usług	187 881,63	22 207,66
Różnice kursowe	0,00	0,00
Zysk ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
Inne	546 966,56	449 684,92
Razem przychody finansowe	771 068,68	504 625,24

Do przychodów finansowych klasyfikowane są przychody z tytułu otrzymanych dywidend, odsetki od działalności lokacyjnej i inwestycyjnej w różnego rodzaju formy instrumentów finansowych. Do działalności finansowej zaliczane są także zyski z tytułu różnic kursowych.

12.5. Koszty finansowe

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Koszty z tytułu instrumentów finansowych, w tym:	(7 020 549,88)	(6 711 041,10)
Koszty odsetkowe - kredyty bankowe	(3 853 926,61)	(3 435 397,85)
Koszty odsetkowe - zobowiązania z tytułu leasingu oraz faktoringu	(2 510 844,85)	(2 378 843,58)
Rozliczenie instrumentów zabezpieczających	0,00	0,00
Różnice kursowe	(146 994,13)	(432 507,61)
Prowizje od kredytów bankowych	(508 784,29)	(464 292,06)
Strata ze zbycia inwestycji		
Minus: kwoty ujęte w kosztach aktywów spełniających warunki kapitalizacji	0,00	0,00
Pozostałe koszty finansowe:	(1 493 753,82)	(902 333,95)
Koszty faktoringu	(1 445 606,69)	(888 886,66)
Odsetki od zobowiązań	(25 049,85)	(13 046,01)
Inne koszty finansowe	(23 097,28)	(401,28)
Razem koszty finansowe	(8 514 303,70)	(7 613 375,05)

Do kosztów finansowych klasyfikowane są koszty z tytułu wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowania, odsetki płatne z tytułu umów leasingu finansowego jakich Grupa jest stroną oraz inne koszty finansowe. Do działalności finansowej zaliczane są także straty z tytułu różnic kursowych.

12.6. Pozostałe przychody operacyjne

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Zysk ze zbycia aktywów:	34 503,50	105 367,68
Zysk ze sprzedaży majątku trwałego	34 503,50	105 367,68
Rozwiązane rezerwy:	0,00	0,00
Spory sądowe	0,00	0,00
Odwrocenie odpisów aktualizujących należności	78 577,48	82 948,70
Rozwiązanie rezerw	579 203,13	186 023,76
Dotacje	1 432 899,36	1 432 899,36
Pozostałe przychody operacyjne:	854 747,23	751 578,77
Przychody z tytułu najmu	306 900,75	341 030,57
Odszkodowania od ubezpieczycieli	0,00	0,00
Rozliczenie leasingu zwrotnego	94 895,24	198 003,04
Refundacja	69 968,00	82 356,55
Pozostałe	382 983,24	130 188,61
Razem pozostałe przychody operacyjne	2 979 930,70	2 558 818,27

Do pozostałych przychodów operacyjnych klasyfikowane są przychody i zyski niezwiązane w sposób bezpośredni z działalnością operacyjną Grupy. Do tej kategorii zaliczane są otrzymane dotacje, zyski z tytułu sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, otrzymane odszkodowania związane ze zwrotem kosztów sądowych, nadpłaconych zobowiązań podatkowych, za wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych oraz otrzymane odszkodowania z tytułu strat w majątku Grupy, który objęty był ubezpieczeniem.

Do pozostałych przychodów operacyjnych zaliczane są także odwrócenia odpisów aktualizujących wartość należności.

12.7. Pozostałe koszty operacyjne

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Straty ze zbycia aktywów:	0,00	0,00
Strata z likwidacji majątku trwałego	0,00	0,00
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności handlowych	0,00	0,00
Pozostałe koszty operacyjne:	(1 806 094,13)	(2 659 869,38)
Wypłacone odszkodowania	0,00	0,00
Naprawy powypadkowe	0,00	0,00
Darowizny	(475 518,32)	(232 573,07)
Kary, składki cechowe	(1 970,05)	(75 330,67)
Odpisane należności nieściągalne	(524 915,91)	(86 472,43)
Odsetki od zobowiązań	0,00	0,00
Vat od należności nieściągalnych	0,00	0,00
Rezerwy bilansowe	0,00	0,00
Wartość zlikwidowanych zapasów	0,00	0,00
Pozostałe	(803 689,85)	(2 265 493,21)
Razem pozostałe koszty operacyjne	(1 806 094,13)	(2 659 869,38)

Do pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i straty niezwiązane w sposób bezpośredni z działalnością operacyjną Grupy. Kategoria ta obejmuje straty na sprzedaży składników rzeczowego majątku trwałego, przekazane darowizny tak w formie rzeczowej jak i pieniężnej na rzecz innych jednostek, w tym jednostek pożytku publicznego.

Do pozostałych kosztów operacyjnych zaliczane są także koszty odpisów aktualizujących wartość należności.

12.8. Koszty według rodzaju

Koszty według rodzaju	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	(28 909 210,48)	(25 812 182,19)
Zużycie materiałów i energii	(453 687 424,61)	(415 243 222,42)
Usługi obce	(128 108 556,01)	(111 942 335,45)
Koszty świadczeń pracowniczych	(79 470 014,35)	(73 691 884,39)
Podatki i opłaty	(2 293 232,28)	(2 264 653,58)
Odpis aktualizujący zapasy	0,00	0,00
Pozostałe koszty	(4 856 927,77)	(3 848 733,36)
Razem koszty według rodzaju	(697 325 365,50)	(632 803 011,39)
Zmiana stanu zapasów i rozliczeń międzyokresowych	354 038,15	4 166 851,68
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby	6 164 040,19	6 917 120,99
Koszty sprzedaży	88 096 884,26	85 524 285,34
Koszty ogólnego zarządu	23 952 626,38	18 263 886,14
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(6 638 320,81)	(6 643 640,09)
Koszt własny sprzedaży	(585 396 097,33)	(524 574 507,33)

12.9. Koszty świadczeń pracowniczych

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Wynagrodzenia	(66 138 481,79)	(60 949 629,92)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(12 194 686,03)	(11 830 391,72)
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na niewykorzystane urlopy	13 218,84	444 328,25
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne - programy określonych świadczeń	0,00	(50 533,00)
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze	0	0
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(1 369 530,00)	(1 305 658,00)
Pozostałe świadczenia pracownicze		0
Koszty świadczeń pracowniczych	(79 689 478,98)	(73 691 884,39)
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	(58 125 468,25)	(55 637 372,71)
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży i ogólnego zarządu	(21 564 010,73)	(18 054 511,68)
Zmiana stanu produktów	0	0
Pozycje ujęte w koszcie wytworzenia świadczeń na potrzeby własne jednostki	0	0

13. Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej

13.1. Podatek dochodowy ujęty w zyskach/stratach okresu

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 oraz za rok zakończony 31 grudnia 2016 przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Bieżący podatek dochodowy:	(2 438 398,00)	(1 716 743,55)
Bieżące obciążenie podatkowe	(2 438 398,00)	(1 716 743,55)
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	0,00	0,00
Odroczony podatek dochodowy:	(2 943 440,59)	(1 004 475,26)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	(2 943 440,59)	(1 004 475,26)
Podatek odroczony przeniesiony z kapitału własnego		
Koszt/(dochód) podatkowy ogółem ujęty w roku bieżącym w działalności kontynuowanej	(5 381 838,59)	(2 721 218,81)

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) brutto w związku z wyłączeniem przychodów niepodlegających opodatkowaniu i kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

W zakresie podatku dochodowego Grupa podlega przepisom ogólnym. Grupa nie stanowi podatkowej grupy kapitałowej, jak również nie prowadzi działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej, co różnicowałoby zasady określania obciążeń podatkowych w stosunku do przepisów ogólnych w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

13.2. Efektywna stawka podatku

Różnice pomiędzy nominalną a efektywną stawką podatkową przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	28 828 373,88	12 587 157,43
Zysk brutto przed opodatkowaniem	28 828 373,88	12 587 157,43
Podatek według ustawowej stawki podatkowej	(5 477 391,00)	(2 391 560,00)
Korekty wykazane w bieżącym roku w odniesieniu do podatku z lat ubiegłych	0,00	0,00
Korekta konsolidacyjna, różnica między wartością podatkową a bilansową znaku towarowego	0,00	0,00
Efekt podatkowy kosztów/przychodów trwale niepodatkowych	95 552,41	(329 658,81)
Koszt podatku dochodowego ujęty w rachunku zysków i strat	(5 381 838,59)	(2 721 218,81)
Efektywna stawka podatku	19%	22%

13.3. Podatek dochodowy odniesiony bezpośrednio w kapitał własny

Na dzień 31 grudnia 2017 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpił podatek bieżący oraz odroczony, który dotyczył pozycji, które zmniejszyły lub zwiększyły bezpośrednio kapitał własny.

13.4. Podatek dochodowy odniesiony w pozostałe całkowite dochody

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku	Wartość przed podatkiem	Podatek	Wartość po podatku
Dotyczący instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	(470 093,01)	89 317,67	(380 775,34)
Dotyczący zmianami założeń aktuarialnych w zakresie świadczeń pracowniczych	0,00	0,00	0,00
Razem	(470 093,01)	89 317,67	(380 775,34)

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Wartość przed podatkiem	Podatek	Wartość po podatku
Dotyczący instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	(802 830,45)	152 537,79	(650 292,66)
Dotyczący zmianami założeń aktuarialnych w zakresie świadczeń pracowniczych	79 906,00	(15 182,14)	64 723,86
Razem	(722 924,45)	137 355,65	(585 568,80)

13.5. Bieżące aktywa i zobowiązania podatkowe

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Bieżące aktywa podatkowe	(2 075 658,00)	1 781 874,00
Należny zwrot podatku	(2 075 658,00)	1 781 874,00
Bieżące zobowiązania podatkowe	0,00	39 680,00
Podatek dochodowy do zapłaty	0,00	39 680,00

13.6. Saldo podatku odroczonego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Odpisy aktualizujący należności netto	570 716,14	536 664,99
Rezerwy na urlopy	107 537,02	110 048,59
Rezerwa na odprawy emerytalne	89 182,58	89 182,58
Koszty marketingowe	757 427,39	774 248,78
Rezerwy operacyjne	959 669,86	525 186,38
Rezerwy Gazetki	90 807,53	56 787,65
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena należności	33 469,40	3 290,13
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena zobowiązań	0,00	15 730,21
Niezrealizowane różnice kursowe - rachunki walutowe	7 939,70	0,00
ST/ leasing zwrotny	36 393,17	54 423,27
Wynagrodzenia i ZUS	409 682,91	383 657,21
Strata podatkowa	0,00	0,00
Inne korekty konsolidacyjne	(2 543,46)	(2 543,46)
Rezerwa na odsetki bankowe	38,00	33 368,76
Korekta konsolidacyjna, różnica między wartością podatkową a bilansową znaku towarowego	54 733,52	974 269,65
Wycena transakcji forward	11 523,50	7 004,35
ZFŚS odpis	0,00	1,85
Przeterminowane zobowiązania	9 177,21	9 177,21
Wycena instrumentów zabezpieczających	0,00	92 892,27
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego - RAZEM	3 135 754,47	3 663 390,43

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Od różnicy pomiędzy wartością podatkową a bilansową środków trwałych - leasingowe	5 880 896,62	4 105 169,91
Różnica wart.pod.a bil.środków trw.-różnica w stawkach amortyzacyjnych	4 698 690,28	4 424 004,53
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena należności	0,00	8 420,74
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena zobowiązań	47 850,78	0,00
Niezrealizowane różnice kursowe - wycena środków pieniężnych	0,00	1 897,82
Odsetki naliczone od należności	44 357,10	2 522,59
Spisane jednorazowo wyposażenie	1 323 586,01	1 178 351,46
Nieotrzymane premie od dostawców	688 117,23	454 433,07
Pozosałe	72 200,00	72 200,00
Wycena instrumentów zabezpieczających	0,00	3 574,59
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego - RAZEM	12 755 698,02	10 250 574,72

13.7. Zmiana stanu aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego

Zmiana w stanie aktywa z tytułu podatku odroczonego	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia	3 663 390,43	4 669 948,88
Zwiększenia	571 218,33	651 653,72
w korespondencji z wynikiem finansowym	571 218,33	651 653,72
w korespondencji z kapitałami	0,00	0,00
Zmniejszenia	(1 098 854,29)	(1 658 212,17)
w korespondencji z wynikiem finansowym	(1 005 962,02)	(1 509 248,98)
w korespondencji z kapitałami	(92 892,27)	(148 963,19)
Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia	3 135 754,47	3 663 390,43

Zmiana w stanie rezerwy z tytułu podatku odroczonego	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia	10 250 574,72	9 256 609,45
Zwiększenia	2 519 016,46	1 529 384,42
w korespondencji z wynikiem finansowym	2 519 016,46	1 525 809,83
w korespondencji z kapitałami	0,00	3 574,59
Zmniejszenia	(13 893,15)	(535 419,14)
w korespondencji z wynikiem finansowym	(10 318,56)	(535 419,14)
w korespondencji z kapitałami	(3 574,59)	0,00
Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia	12 755 698,02	10 250 574,72

13.8. Nieujęte aktywa z tytułu podatku odroczonego

Grupa ujęła aktywa z tytułu podatku odroczonego od wszystkich różnic przejściowych zarówno na dzień 31 grudnia 2017 roku jak i na dzień 31 grudnia 2016 roku.

14. Rzeczowe aktywa trwałe
Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe razem	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe razem
WARTOŚĆ BRUTTO								
Bilans otwarcia	3 283 615,32	152 633 707,79	222 671 461,93	6 426 149,01	26 288 093,56	411 303 027,61	24 435 496,34	435 738 523,95
Zwiększenia	0,00	4 824 301,19	32 068 177,33	648 785,32	6 509 403,31	44 050 667,15	37 490 351,78	81 541 018,93
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0,00	3 853 138,94	2 507 227,04	0,00	373 980,60	6 734 346,58	0,00	6 734 346,58
zakup środków trwałych		971 162,25	4 969 084,58	338 618,04	541 992,58	6 820 857,45	0,00	6 820 857,45
nakłady na środki trwałe w budowie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25 610 721,30	25 610 721,30
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne - leasing	0,00	0,00	24 591 865,71	310 167,28	5 593 430,13	30 495 463,12	11 879 630,48	42 375 093,60
Zmniejszenia	0,00	0,00	(679 311,57)	(103 524,59)	0,00	(782 836,16)	(6 734 346,58)	(7 517 182,74)
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sprzedaż	0,00	0,00	(679 311,57)	(103 524,59)	0,00	(782 836,16)	0,00	(782 836,16)
likwidacja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nieodpłatne przekazanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przekazanie na środki trwałe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	(6 734 346,58)	(6 734 346,58)
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	3 283 615,32	157 458 008,98	254 060 327,69	6 971 409,74	32 797 496,87	454 570 858,60	55 191 501,54	509 762 360,14
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)								
Bilans otwarcia	0,00	(22 872 556,96)	(100 381 426,47)	(3 767 844,07)	(15 541 046,37)	(142 562 873,87)	0,00	(142 562 873,87)
Zwiększenia	0,00	(4 572 782,09)	(15 664 816,08)	(706 067,60)	(4 884 955,57)	(25 828 621,34)	0,00	(25 828 621,34)
amortyzacja za okres	0,00	(4 572 782,09)	(15 664 816,08)	(706 067,60)	(4 884 955,57)	(25 828 621,34)	0,00	(25 828 621,34)
odpisy aktualizujące	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne - amortyzacja zakładu Trzebnica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	0,00	481 696,82	103 524,59	0,00	585 221,41	0,00	585 221,41
sprzedaż	0,00	0,00	481 696,82	103 524,59		585 221,41	0,00	585 221,41
likwidacja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nieodpłatne przekazanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	(27 445 339,05)	(115 564 545,73)	(4 370 387,08)	(20 426 001,94)	(167 806 273,80)	0,00	(167 806 273,80)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	3 283 615,32	129 761 150,83	122 290 035,46	2 658 304,94	10 747 047,19	268 740 153,74	24 435 496,34	293 175 650,08
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	3 283 615,32	130 012 669,93	138 495 781,96	2 601 022,66	12 371 494,93	286 764 584,80	55 191 501,54	341 956 086,34

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

			Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe razem		
WARTOŚĆ BRUTTO								
Bilans otwarcia	3 282 071,32	147 322 078,60	203 514 569,85	7 032 784,19	20 879 452,48	382 030 956,44	18 658 975,94	400 689 932,38
Zwiększenia	1 544,00	5 311 629,19	19 194 964,93	383 103,05	5 449 821,08	30 341 062,25	12 064 874,91	42 405 937,16
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0,00	4 837 973,07	1 424 224,35	0,00	11 813,14	6 274 010,56	0,00	6 274 010,56
zakup środków trwałych	1 544,00	473 656,12	4 656 802,15	244 776,27	509 079,73	5 885 858,27	0,00	5 885 858,27
nakłady na środki trwałe w budowie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8 101 736,27	8 101 736,27
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne - leasing	0,00	0,00	13 113 938,43	138 326,78	4 928 928,21	18 181 193,42	3 963 138,64	22 144 332,06
Zmniejszenia	0,00	0,00	(38 072,85)	(989 738,23)	(41 180,00)	(1 068 991,08)	(6 288 354,51)	(7 357 345,59)
aktualizacja wyceny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sprzedaż	0,00	0,00	(38 072,85)	(989 738,23)	(41 180,00)	(1 068 991,08)	0,00	(1 068 991,08)
likwidacja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nieodpłatne przekazanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przekazanie na środki trwałe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	(6 288 354,51)	(6 288 354,51)
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	3 283 615,32	152 633 707,79	222 671 461,93	6 426 149,01	26 288 093,56	411 303 027,61	24 435 496,34	435 738 523,95
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)								
Bilans otwarcia	0,00	(18 428 463,55)	(87 525 764,93)	(3 921 141,90)	(10 461 627,22)	(120 336 997,60)	0,00	(120 336 997,60)
Zwiększenia	0,00	(4 444 093,41)	(12 891 508,26)	(739 093,47)	(5 081 992,90)	(23 156 688,04)	0,00	(23 156 688,04)
amortyzacja za okres	0,00	(4 444 093,41)	(12 891 508,26)	(739 093,47)	(859 740,68)	(18 934 435,82)	0,00	(18 934 435,82)
odpisy aktualizujące	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne - amortyzacja zakładu Trzebnica	0,00	0,00	0,00	0,00	(4 222 252,22)	(4 222 252,22)	0,00	(4 222 252,22)
Zmniejszenia	0,00	0,00	35 846,72	892 391,30	2 573,75	930 811,77	0,00	930 811,77
sprzedaż	0,00	0,00	35 846,72	892 391,30	2 573,75	930 811,77	0,00	930 811,77
likwidacja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nieodpłatne przekazanie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
przekazanie na aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	(22 872 556,96)	(100 381 426,47)	(3 767 844,07)	(15 541 046,37)	(142 562 873,87)	0,00	(142 562 873,87)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	3 282 071,32	128 893 615,05	115 988 804,92	3 111 642,29	10 417 825,26	261 693 958,84	18 658 975,94	280 352 934,78
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	3 283 615,32	129 761 150,83	122 290 035,46	2 658 304,94	10 747 047,19	268 740 153,74	24 435 496,34	293 175 650,08

Wykazywane w bilansie środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2017 roku w łącznej kwocie 55,2 mln zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku w łącznej kwocie 24,4 mln zł) dotyczą przede wszystkim rozbudowy zakładu produkcyjnego.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe.

14.1. Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenia

Następujące aktywa (podano wartość bilansową), należące do Grupy, stanowią zabezpieczenie spłaty kredytów:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Nieruchomości	133 401 285,25	133 044 766,15
Urządzenia techniczne i maszyny, pozostałe środki trwałe	75 450 643,93	30 884 026,23
Zapasy	42 185 860,46	16 671 568,85
Należności z tytułu dostaw i usług	85 807 659,70	45 000 000,00
RAZEM wartość aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	336 845 449,34	225 600 361,23

Ponadto zobowiązania Grupy wynikające z leasingu finansowego (patrz Nota 21) zostały zabezpieczone tytułem własności leasingodawcy do aktywów wynajmowanych w ramach leasingu (maszyny i urządzenia produkcyjne) o wartość bilansowej 71,5 mln zł (w 2016 56,3 mln zł).

Grupa nie posiada żadnych zobowiązań umownych, których przedmiotem jest nabycie rzeczowych aktywów trwałych, a które nie byłyby ujęte w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

15. Aktywa trwałe zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiada aktywów które spełniałyby definicję aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

16. Wartości niematerialne i prawne

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Koncesje i patenty	Wytworzone we własnym zakresie	Inne	Razem wartości niematerialne i prawne
WARTOŚĆ BRUTTO					
Bilans otwarcia	105 000,00	13 246 265,49	8 570 571,95	1 973 256,00	23 895 093,44
Zwiększenia	0,00	3 224 779,57	2 106 167,87	0,00	5 330 947,44
nabycie	0,00	3 224 779,57	0,00	0,00	3 224 779,57
wytworzenie	0,00	0,00	2 106 167,87	0,00	2 106 167,87
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	(1 131 145,10)	0,00	0,00	(1 131 145,10)
sprzedaż	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	(1 131 145,10)	0,00	0,00	(1 131 145,10)
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	105 000,00	15 339 899,96	10 676 739,82	1 973 256,00	28 094 895,78
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)					
Bilans otwarcia	0,00	(5 948 047,25)	(5 250 307,11)	(1 973 256,00)	(13 171 610,36)
Zwiększenia	0,00	(1 037 685,14)	(2 036 781,64)	0,00	(3 074 466,78)
amortyzacja za okres	0,00	(1 037 685,14)	(2 036 781,64)	0,00	(3 074 466,78)
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sprzedaż	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	(6 985 732,39)	(7 287 088,75)	(1 973 256,00)	(16 246 077,14)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	105 000,00	7 298 218,24	3 320 264,84	0,00	10 723 483,08
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	105 000,00	8 354 167,57	3 389 651,07	0,00	11 848 818,64

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Prawo wieczystego użytkowania gruntu	Koncesje i patenty	Wytworzone we własnym zakresie	Inne	Razem wartości niematerialne i prawne
WARTOŚĆ BRUTTO					
Bilans otwarcia	105 000,00	11 150 405,92	6 346 863,94	1 973 256,00	19 575 525,86
Zwiększenia	0,00	3 193 198,55	2 223 708,01	0,00	5 416 906,56
nabycie	0,00	3 193 198,55	0,00	0,00	3 193 198,55
wytworzenie	0,00	0,00	2 223 708,01	0,00	2 223 708,01
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	(1 097 338,98)	0,00	0,00	(1 097 338,98)
sprzedaż	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	(1 097 338,98)	0,00	0,00	(1 097 338,98)
przemieszczenia w ramach grup środków trwałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	105 000,00	13 246 265,49	8 570 571,95	1 973 256,00	23 895 093,44
SKUMULOWANA AMORTYZACJA (UMORZENIE)					
Bilans otwarcia	0,00	(4 947 064,56)	(3 595 041,40)	(1 973 256,00)	(10 515 361,96)
Zwiększenia	0,00	(1 000 982,69)	(1 655 265,71)	0,00	(2 656 248,40)
amortyzacja za okres	0,00	(1 000 982,69)	(1 655 265,71)	0,00	(2 656 248,40)
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zmniejszenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
sprzedaż	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	(5 948 047,25)	(5 250 307,11)	(1 973 256,00)	(13 171 610,36)
WARTOŚĆ NETTO NA POCZĄTEK OKRESU	105 000,00	6 203 341,36	2 751 822,54	0,00	9 060 163,90
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU	105 000,00	7 298 218,24	3 320 264,84	0,00	10 723 483,08

Grupa nie posiada zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych i prawnych.

Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych jest wykazywana odpowiednio w kosztach wytworzenia, sprzedaży oraz kosztach zarządu.

16.1. Istotne aktywa niematerialne

Wartości niematerialne i prawne wytworzone we własnym zakresie stanowią dla Grupy prace rozwojowe – opracowane we własnym zakresie receptury wyrobów. Wartości niematerialne i prawne wytworzone we własnym zakresie amortyzowane są przez okres 3 lat.

17. Zapasy

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
<i>Koszt historyczny</i>		
Materiały	25 617 277,89	29 101 197,66
Produkty gotowe	16 321 320,11	15 967 281,96
Towary	247 262,46	354 486,81
Razem	42 185 860,46	45 422 966,43
<i>Odpisy aktualizujące wartość</i>		
Materiały	0,00	0,00
Produkty gotowe	0,00	0,00
Towary	0,00	0,00
Razem	0,00	0,00
<i>Wartość możliwa do odzyskania</i>		
Materiały	25 617 277,89	29 101 197,66
Produkty gotowe	16 321 320,11	15 967 281,96
Towary	247 262,46	354 486,81
Razem	42 185 860,46	45 422 966,43
<i>Zmiana stanu odpisów aktualizujących zapasy</i>		
Bilans otwarcia	0,00	0,00
Utworzenie odpisów aktualizujących	0,00	0,00
Wykorzystanie odpisów aktualizujących	0,00	0,00
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	0,00	0,00
Bilans zamknięcia	0,00	0,00

Zapasy wyrobów gotowych, towarów stanowią zabezpieczenie kredytów krótko i długoterminowych (patrz nota 14.1).

Koszty zapasów ujęte w kosztach bieżącego okresu wyniosły 585,0 mln zł.

Grupa nie posiada zapasów, spodziewanych do realizacji później niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku, jak i w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku, Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących wartość zapasów, ze względu na brak przesłanek do dokonania takich odpisów.

18. Należności z tytułu dostaw i usług

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w nocie 31. Odpisy aktualizujące i wiekowanie należności przedstawiono w nocie 31.3.3.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane. Średni termin spłaty należności z tytułu sprzedaży wyrobów oraz towarów wynosi 30 dni.

Grupa utworzyła odpis aktualizujący w pełni pokrywający należności przeterminowane powyżej 360 dni, ponieważ z doświadczeń historycznych wynika, iż takie należności są w zasadzie nieściągalne. Na należności nieuregulowane od 180 do 365 dni tworzy się odpis aktualizujący w oparciu o szacunkowe kwoty nieściągalnych należności z tytułu sprzedaży wyrobów oraz towarów, na podstawie doświadczenia z przeszłości oraz analizy sytuacji finansowej poszczególnych kontrahentów.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwy dla należności handlowych Grupy.

Nie istnieją należności przeterminowane nieobjęte odpisami, które byłyby uznane za nieściągalne.

Maksymalną ekspozycję Spółki na ryzyko kredytowe odzwierciedla wartość bilansowa należności z tytułu dostaw i usług.

W ocenie Spółki w odniesieniu do należności handlowych nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z uwagi na zróżnicowaną bazę odbiorców. Wykazane salda należności obejmują 14,7 mln zł. (22,4 w 2016 roku) należności od Spółki A, największego odbiorcy Grupy (patrz Nota 12). Nie ma innych klientów, których należności przekroczyłyby 10% ogólnej wartości należności z tytułu dostaw i usług.

Należności z tytułu dostaw i usług od wybranych klientów krajowych stanowią zabezpieczenie w Bank Zachodni WBK S.A. i mBank S.A. i objęte są cesją wierzytelności na rzecz banku. Dodatkowo cesja wierzytelności została ustanowiona w ramach zabezpieczenia umów faktoringu zawartych z BZ WBK Faktor Sp. z o.o..

19. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w rachunku przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Środki pieniężne w banku i w kasie	11 274 935,62	13 996 946,49
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	5 000 000,00	4 000 000,00
Środki pieniężne zabezpieczające otrzymaną gwarancję bankową	0,00	0,00
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w bilansie	16 274 935,62	17 996 946,49
Różnice kursowe	40 934,98	(10 841,46)
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazywane w rachunku przepływów pieniężnych	16 315 870,60	17 986 105,03

Nadwyżki środków pieniężnych Grupy inwestowane są w krótkoterminowe płynne instrumenty finansowe – głównie depozyty bankowe. Okresy inwestycji zależą od bieżącego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne. Lokaty krótkoterminowe zakładane są na okresy od jednego dnia do 3 miesięcy. Instrumenty te przynoszą oprocentowanie, którego wysokość zależy od bieżących stóp rynku pieniężnego oraz długości inwestycji.

W saldzie środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych na dzień 31 grudnia 2017 roku zawarte są środki pieniężne denominowane w walutach obcych w kwocie 5 124 tys. zł., a w roku 2016 w kwocie 2 790 tys. zł..

Maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego odzwierciedla wartość bilansowa środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych. Grupa lokuje środki pieniężne i ich ekwiwalenty na rachunkach prowadzonych przez wiodące instytucje finansowe.

20. Pozostałe aktywa

20.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Udziały w spółkach	80 000,00	80 000,00
RAZEM	80 000,00	80 000,00

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Udziały i akcje obejmowały udziały w spółce Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno Spożywczego Sp. z o.o. Procent posiadanych udziałów w kapitale podstawowym wynosi 0,06% oraz udziały w ALMA S.A. w wartości 0,00 zł. Na dzień 31 grudnia 2016 roku obejmowały udziały w spółce Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno Spożywczego Sp. z o.o. stanowiące udział 0,06% w kapitale podstawowym oraz

udziały w ALMA S.A. o wartości 0,00 zł. Na dzień 31 grudnia 2017 roku jak i na 31 grudnia 2016 roku wystąpiła utrata wartości posiadanych udziałów w spółce ALMA S.A. w wysokości 212,00 zł. Udziały są wykazywane w bilansie według kosztu historycznego.

20.2. Pozostałe krótkoterminowe aktywa niefinansowe

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Należności z tytułu naliczonego VAT	11 573 992,81	6 723 795,23
Materiały w drodze oraz przedpłaty na wykonanie usług	499 688,00	260 500,00
Opłacone z góry ubezpieczenia majątkowe	208 582,16	137 066,54
Opłacone z góry prenumeraty i czynsze	186 366,44	151 033,31
Pozostałe należności	326 015,08	365 910,82
Pozostałe koszty rozliczane w czasie	1 968 849,87	1 597 473,04
RAZEM	14 763 494,36	9 235 778,94

20.3. Pożyczki i należności własne

Na dzień 31 grudnia 2017 roku pożyczki kształtowały się następująco

Nazwa pożyczkobiorcy	Kwota umowna	Wartość należności na dzień 31.12.2017 roku	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa	Warunki oprocentowania na dzień bilansowy	Zabezpieczenie spłaty
Jacek Tarczyński	600 000,00	600 000,00	600 000,00	0,00	3,0% w skali roku	weksel in blanco
Elżbieta Tarczyńska	600 000,00	600 000,00	600 000,00	0,00	3,0% w skali roku	weksel in blanco
Panthers Wrocław Sp. z o.o.	100 000,00	100 000,00	100 000,00	0,00	3,5% w skali roku	weksel in blanco
RAZEM	1 300 000,00	1 300 000,00	1 300 000,00	0,00		

Na dzień 31 grudnia 2016 roku pożyczki kształtowały się następująco

Nazwa pożyczkobiorcy	Kwota umowna	Wartość należności na dzień 31.12.2016 roku	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa	Warunki oprocentowania na dzień bilansowy	Zabezpieczenie spłaty
Jacek Tarczyński	1 200 000,00	1 075 000,00	1 075 000,00	0,00	3% w skali roku	weksel in blanco
Elżbieta Tarczyńska	1 200 000,00	1 075 000,00	1 075 000,00	0,00	3% w skali roku	weksel in blanco
RAZEM	2 400 000,00	2 150 000,00	2 150 000,00	0,00		

21. Leasing

21.1. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca

Grupa użytkuje na podstawie umów leasingu operacyjnego środki transportu - samochody. Roczne koszty poniesione w związku z umowami leasingu operacyjnego wyniosły odpowiednio: w roku 2017: 3 086 tys. zł., w roku 2016: 2 670 tys. złotych.

Zgodnie z zawartymi umowami przedmiot leasingu przez cały okres trwania umowy pozostaje w użytkowaniu Spółki. W zamian za uzyskane prawa do używania przedmiotu leasingu Spółka obowiązana jest do wniesienia opłat leasingowych w wysokościach i terminach określonych w umowach leasingu. Okres trwania umów leasingowych zawartych przez Spółkę wynosi 36 miesięcy. Umowy leasingu są zabezpieczone weksłami in blanco.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
w okresie 1 roku	1 429 983,29	1 313 162,27
w okresie od 1 do 5 lat	1 047 173,57	996 871,54
Powyżej 5 lat	0,00	0,00
RAZEM	2 477 156,86	2 310 033,81

21.2. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego- Grupa jako leasingobiorca

Umowy leasingu finansowego w większości dotyczą urządzeń i maszyn produkcyjnych i zawierane są na okres 5 lat. Na zakończenie umowy Grupa ma możliwość wykupienia urządzeń po wartości nominalnej. Zobowiązania Grupy w ramach leasingu finansowego są zabezpieczone weksłami in blanco.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
<i>Opłaty minimalne:</i>		
W okresie 1 roku	16 989 435,79	13 858 981,56
W okresie od 1 do 5 lat	30 566 385,86	23 661 011,52
Powyżej 5 lat	0,00	147 794,00
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	47 555 821,65	37 667 787,08
<i>Wartość bieżąca opłat:</i>		
W okresie 1 roku	15 630 213,28	12 461 361,76
W okresie od 1 do 5 lat	29 116 611,64	24 743 802,46
Powyżej 5 lat	0,00	145 975,08
Wartość bieżąca opłat ogółem	44 746 824,92	37 351 139,30
Koszty finansowe	2 808 996,73	316 647,78

W okresie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku istotne warunkowe opłaty leasingowe ujęte jako koszt danego okresu sprawozdawczego nie wystąpiły.

W okresach objętych niniejszym sprawozdaniem finansowym nie wystąpiły przypadki niewywiązywania się z płatności lub naruszenia warunków umów dotyczących leasingu finansowego.

Oprocentowanie wszystkich zobowiązań z tytułu leasingu finansowego jest zmienne. Dla istotnych umów leasingu finansowego Grupa zawiera umowy zabezpieczające przed istotnymi wahaniami stóp procentowych poprzez zawarcie umów zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne (umowy IRS) – opisano w notce 30.

22. Pozostałe zobowiązania

22.1. Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych, w tym:	173 583,00	165 329,00
Podatek VAT	173 583,00	165 329,00
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	9 069 576,42	5 253 201,81
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	3 847 308,77	138 011,04
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 060 872,00	996 062,00
PFRON	0,00	0,00
Rozrachunki z pracownikami z tytułu wynagrodzeń	3 512 391,36	3 539 925,64
Rozliczenia z tytułu niewykorzystanych urlopów	649 004,29	579 203,13
Nagrody dla Zarządu	0,00	0,00
Pozostałe zobowiązania niefinansowe, w tym:	6 763 803,15	6 971 842,66
Zobowiązania z tytułu środków trwałych	6 581 842,71	3 390 733,60
Rozrachunki pracownicze do przekazania innym podmiotom	99 961,94	156 446,17
Rozliczenie bonów towarowych	81 998,50	39 908,00
Nadwyżka zobowiązań nad aktywami ZFŚS	0,00	9,76
Pozostałe	0,00	3 384 745,13
RAZEM	16 006 962,57	12 390 373,47

Spółka ujmuje rezerwy na świadczenia pracownicze w postaci rezerwy na roczne urlopy. Rezerwa ta obejmuje narosłe prawa do urlopów.

22.2. Rozliczenia międzyokresowe przychodów

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Rozliczenia międzyokresowe przychodów		
Dotacje otrzymane	23 227 030,57	24 659 929,93
Programy lojalnościowe	0,00	0,00
Leasing zwrotny	191 543,01	286 438,25
Razem, w tym:	23 418 573,58	24 946 368,18
długoterminowe	21 913 114,85	23 315 504,39
krótkoterminowe	1 505 458,73	1 630 863,79

W 2004 roku Grupa otrzymała 3 717 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z funduszy Unii Europejskiej i z funduszy krajowych – Program SAPARD w ramach osi: „Poprawa efektywności sektora rolno – spożywczego”, działanie: „Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych”. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń oraz specjalistycznych środków transportu.

W 2007 roku Grupa otrzymała 20 000 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. Środki finansowe zostały przeznaczone na budowę i wyposażenie zakładu przetwórstwa mięsnego celem przeniesienia produkcji z dotychczasowego zakładu produkcyjnego do nowego obiektu, przy jednoczesnej poprawie warunków sanitarnohigienicznych i weterynaryjnych produkcji.

W 2010 roku Grupa otrzymała 681 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach programu „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego”. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń produkcyjnych.

W 2012 roku Grupa otrzymała 652 tys. złotych bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich”. Środki finansowe zostały przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń produkcyjnych.

W 2014 roku Grupa otrzymała pierwszą transzę bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwocie: 3 304 608,50 zł.. Środki zostały przeznaczone na rozbudowę zakładu produkcyjnego w Ujeźdźcu Małym.

W 2015 roku Grupa otrzymała końcową transzę bezzwrotnej pomocy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwocie: 10.834.793,75 zł.. Środki zostały przeznaczone na rozbudowę zakładu produkcyjnego w Ujeźdźcu Małym.

23. Świadczenia na rzecz pracowników

23.1. Program określonych świadczeń

Na podstawie wyceny dokonanej metodami aktuarialnymi Grupa ujmuje rezerwy na przyszłe świadczenia pracownicze, takie jak: odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne. Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy.

Wycenę aktuarialną wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń przeprowadziła firma "Halley Aktuariusze", pod przewodnictwem Aktuariusza Pawła Kawy, nr licencji zawodowej 189/09. Wyceny dokonano według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku. Wartość bieżąca zobowiązań z tytułu określonych świadczeń i związanych z nimi kosztów bieżącego i przeszłego zatrudnienia wyceniono metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Grupa ustala rezerwy na przyszłe świadczenia pracownicze w wysokości oszacowanej metodami aktuarialnymi, z uwzględnieniem stopy dyskonta, definiowanej na podstawie rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych. Podziału rezerw na długo- i krótkoterminowe Grupa dokonuje na podstawie szacunków dotyczących rozkładu wypłat w czasie przygotowanego przy pomocy technik aktuarialnych. Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	Wycena na dzień 31.12.2017	Wycena na dzień 31.12.2016
Stopy dyskonta	3,59%	3,59%
Oczekiwane tempo wzrostu wynagrodzeń	1,00%	1,00%
Założona stopa rotacji	12%	12%
Prawdopodobieństwo przejścia na rentę	0,1%	0,1%

Kwoty ujmowane w całkowitych dochodach w odniesieniu do omawianych programów określonych świadczeń wyniosły:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Koszty świadczeń:		
Koszty bieżącego zatrudnienia	0	139 049
Koszty przeszłego zatrudnienia i (zysk)/strata z rozliczenia	0	85 187
Koszty odsetkowy netto	0	19 404
Wypłacone świadczenia		
Składniki kosztów programu określonych świadczeń ujęte w wyniku finansowym	0	243 640
Przeszacowanie zobowiązania netto z tytułu określonych świadczeń:		
Zwrot z aktywów programu (bez kwot ujętych w kosztach odsetkowych netto)		
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	0	(59 985)
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	0	(54 081)
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	0	34 160
Korekty o ograniczenia nałożone na aktywa programu określonych świadczeń		
Składniki kosztów programu świadczeń ujęte w pozostałych całkowitych dochodach	0	(79 906)
Razem	0	163 734

Koszt bieżącego zatrudnienia i koszty odsetkowe netto za dany rok uwzględniono w kosztach świadczeń pracowniczych w wyniku finansowym.

Kwota ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wynikająca ze zobowiązania Grupy dotyczącego programu określonych świadczeń:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu finansowanych określonych świadczeń	469 382	469 382
Wartość godziwa aktywów programu	0	0
Status finansowania	469 382	469 382
Ograniczenia dotyczące ujętych aktywów	0	0
Zobowiązanie netto wynikające z programu określonych świadczeń	469 382	469 382

Zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń w bieżącym roku:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, BO	469 382	418 849
Koszt bieżących świadczeń	0	139 049
Koszt odsetkowy	0	19 404
(Zyski) /straty z przeszacowania:	0	0
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	0	34 160
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	0	(54 081)
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	0	(59 985)
Koszt przeszłego zatrudnienia, w tym (straty) /zyski z tytułu ograniczeń	0	85 187
Zobowiązania wygasłe na dzień rozliczone	0	0
Różnice kursowe z programów zagranicznych	0	0
Świadczenia wypłacone	0	(113 201)
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, BZ	469 382	469 382

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu określonych świadczeń obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń i śmiertelność.

Ze względu na nieistotność wartości świadczeń z tytułu odpraw emerytalnych i podobnych nie przeprowadzono analizy wrażliwości zmian odpowiednich założeń występujących na koniec okresu sprawozdawczego, przy pozostałych założeniach niezmiennych, jak również nie przedstawiono duracji aktuarialnej oraz nie prezentowano profilu przewidywanych przepływów pieniężnych w najbliższych latach w podziale na odpowiednie świadczenia.

24. Kapitał podstawowy i pozostałe kapitały

24.1. Kapitał podstawowy

	Ilość akcji	Udział w kapitale podstawowym	Ilość głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZA
EJT Investment S.a.r.l	4.346.936,00	38,3%	7.346.936,00	51,2%
AVIVA OFE	1.491.783,00	13,2%	1.491.783,00	10,4%
Nationale-Nederlanden OFE (dawniej ING OFE)	1.000.000,00	8,8%	1.000.000,00	7,0%
Elżbieta Tarczyńska	500.000,00	4,4%	500.000,00	3,5%
Jacek Tarczyński	500.000,00	4,4%	500.000,00	3,5%
Pozostali	3.508.217,00	30,9%	3.508.217,00	24,4%
Razem	11.346.936,00	100%	14.346.936,00	100%

Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał akcyjny (podstawowy) podmiotu dominującego (Grupy) wynosi 11.346.936,00. zł i jest podzielony na 11.346.936 akcji o wartości nominalnej 1 złoty każda.

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

	Ilość akcji	Udział w kapitale podstawowym	Ilość głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZA
EJT Investment S.a.r.l	4.346.936,00	38,3%	7.346.936,00	51,2%
AVIVA OFE	1.491.783,00	13,2%	1.491.7830,00	10,4%
Nationale-Nederlanden OFE (dawniej ING OFE)	1.000.000,00	8,8%	1.000.000,00	7,0%
Elżbieta Tarczyńska	500.000,00	4,4%	500.000,00	3,5%
Jacek Tarczyński	500.000,00	4,4%	500.000,00	3,5%
Pozostali	3.508.217,00	30,9%	3.508.217,00	24,4%
Razem	11.346.936,00	100%	14.346.936,00	100%

Na dzień 31 grudnia 2016 roku kapitał akcyjny (podstawowy) podmiotu dominującego (Grupy) wynosi 11.346.936,00. zł i jest podzielony na 11.346.936 akcji o wartości nominalnej 1 złoty każda.

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

Dane o wartości poszczególnych emisji przedstawiono w tabeli poniżej.

Seria akcji	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016	Sposób pokrycia
Seria A	3.000.000,00	3.000.000,00	aport
Seria B	1.346.936,00	1.346.936,00	aport
Seria C	2.000.000,00	2.000.000,00	wkład pieniężny
Seria F	5.000.000,00	5.000.000,00	wkład pieniężny
Razem	11.346.936,00	11.346.936,00	
Wartość nominalna akcji	11.346.936,00	11.346.936,00	

W dniu 5 czerwca 2013 roku Spółka zakończyła publiczną subskrypcję 5.000.000 (pięć milionów) akcji zwykłych na okaziciela serii F o wartości nominalnej 1 zł i wartości emisyjnej 9 zł. W wyniku subskrypcji Spółka pozyskała 45.000.000 zł. Koszty emisji wyniosły 2.475.222,32 zł. Dnia 8 lipca 2013 roku na konto bankowe jednostki dominującej wpłynęły środki z emisji akcji serii F.

Dnia 13 czerwca 2013 roku prawa do akcji serii F oraz 1.346.936 akcji serii B i 2.000.000 akcji serii C zostało dopuszczonych do publicznego obrotu. Z dniem 8 lipca 2013 roku 1.346.936 akcji serii B, 2.000.000 akcji serii C oraz 5.000.000 akcji serii F zostało wprowadzonych do obrotu giełdowego na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

Akcje notowane są w systemie notowań ciągłych pod nazwą skróconą TARCZYNSKI i oznaczeniu TAR.

24.1.1 Prawa akcjonariuszy

Akcje serii A uprzywilejowane są, co do głosu w ten sposób, że na jedną akcję przypadają dwa głosy. Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane, co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

24.2. Nadwyżka z emisji akcji

W dniu 5 czerwca 2013 roku Spółka dokonała publicznej emisji 5.000.000 (pięć milionów) akcji zwykłych na okaziciela serii F o wartości nominalnej 1 zł i wartości emisyjnej 9 zł. W wyniku emisji Spółka pozyskała 45.000.000 zł. Koszty emisji wyniosły 2.475.222,32 zł. Nadwyżka ponad wartość nominalną emisji (40.000.000 zł), skorygowana o koszty emisji zwiększyła kapitał z tytułu nadwyżki z emisji akcji.

24.3. Kapitał rezerwowy

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Kapitał rezerwowy o charakterze ogólnym	85 581 949,65	81 791 507,26
Kapitał rezerwowy tworzony zgodnie z KSH (8%)	907 754,88	907 754,88
Z emisji akcji powyżej wartości nominalnej	37 524 777,68	37 524 777,68
Rachunkowość zabezpieczeń	(0,00)	(380 775,34)
Zmiany założeń aktuarialnych	55 246,86	55 246,86
Razem	124 069 729,07	119 898 511,34

24.3.1 Kapitał rezerwowy o charakterze ogólnym

Kapitał rezerwowo o charakterze ogólnym tworzony jest przez jednostkę dominującą z wypracowanych zysków.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Bilans otwarcia	81 791 507,26	72 896 598,38
Zmiany:		
Przekazanie wypracowanego zysku	3 790 442,39	8 894 908,88
Bilans zamknięcia	85 581 949,65	81 791 507,26

Zmiany dotyczące kapitału rezerwowego o charakterze ogólnym związane były z przeznaczeniem zysku za rok obrotowy 2016 w kwocie 3 790 442,39 zł na kapitał rezerwowo.

24.3.2 Kapitał rezerwowo na zabezpieczenia

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Bilans otwarcia	(380 775,34)	(1 031 068,02)
Ujęty zysk/(strata) na instrumentach zabezpieczających przepływy pieniężne - swapy stóp procentowych		526 737,07
Podatek dochodowy dotyczący ujętych zysków i strat	380 775,34	123 555,61
Przeniesienia do rachunku zysków i strat:		
Swapy stóp procentowych		
Podatek dochodowy dotyczący przeniesień do rachunku zysków i strat		
Bilans zamknięcia	(0,00)	(380 775,34)

Kapitał z aktualizacji wyceny zwiększył się w okresie 12 miesięcy 2017 roku o 380 775,34 zł w związku z odniesieniem wyceny instrumentów zabezpieczających na kapitał własny.

Rezerwa na zabezpieczenie przepływów pieniężnych stanowi skumulowaną część zysków i strat wynikających ze zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających, które Grupa utrzymuje, jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Skumulowane zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowanych i kumulowanych w pozycji rezerwy na zabezpieczenia przepływów pieniężnych przenosi się na wynik tylko w przypadku, gdy zabezpieczana transakcja ma wpływ na ten wynik lub jako korektę podstawy niefinansowej pozycji zabezpieczanej zgodnie z odpowiednimi zasadami rachunkowości.

Środki z kapitału z aktualizacji wyceny nie są dostępne do podziału. Ograniczenia nie dotyczą jednak kwot przekazywanych na zysk zatrzymany.

24.4. Zyski zatrzymane oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Skonsolidowany zysk Grupy Kapitałowej nie podlega podziałowi, a jedynie zatwierdzeniu.

Statutowe sprawozdania finansowe wszystkich spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Tarczyński S.A. są przygotowywane zgodnie z polskimi standardami rachunkowości oraz regulacjami niemieckimi. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.

Jak zadeklarowano w dokumencie informacyjnym dla subskrypcji akcji serii F, za lata obrotowe 2013-2014, a w szczególności w okresie realizacji inwestycji polegającej na rozbudowie zakładu produkcyjnego w Ujeźdźcu Małym, Zarząd Jednostki Dominującej będzie wnioskował o nie wypłacaniu akcjonariuszom dywidendy i przekazanie całego wypracowanego zysku na zwiększenie kapitałów Spółki.

Obecnie w Spółce nie ma żadnych formalnych ograniczeń w wypłacie dywidendy.

Zgodnie z art. 396 par. 1 Kodeksu Spółek Handlowych, któremu podlega jednostka dominują Grupy na pokrycie straty należy utworzyć kapitał zapasowy, co do którego przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału akcyjnego. Ta część kapitału akcyjnego (zysków zatrzymanych) nie jest dostępna do dystrybucji na rzecz Akcjonariuszy i na dzień 31 grudnia 2017 wynosi 907.754,88 zł (na 31 grudnia 2016 roku wynosiła 907.754,88 zł).

24.5. Zysk na akcję – zwykły i rozwodniony

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (zwykłego i rozwodnionego) oraz wyniki tych wyliczeń za lata zakończone 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	23 446 535,29	9 865 938,62
Zysk netto z działalności zaniechanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	0,00	0,00
Zysk netto	23 446 535,29	9 865 938,62
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	23 446 535,29	9 865 938,62
Średnio ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	11 346 936	11 346 936
Średnio ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	11 346 936	11 346 936
Zysk na jedną akcję (w złotych):		
Podstawowy zysk za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	2,07	0,87
Podstawowy zysk z działalności kontynuowanej przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	2,07	0,87
Rozwodniony zysk za rok obrotowy przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	2,07	0,87
Rozwodniony zysk z działalności kontynuowanej przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	2,07	0,87

Średnio ważona liczba akcji użyta do wyliczenia zysku rozwodnionego na akcję jest taka sama jak średnioważona liczba akcji służąca do wyliczenia zwykłego wskaźnika.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie występowały akcje, które mogą potencjalnie rozwodnić podstawowy zysk na akcję w przyszłości.

24.6. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Do dnia sporządzenia Sprawozdania Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej nie podjęło uchwały w sprawie podziału wyniku za 2017 rok.

25. Rezerwy

Na dzień 31 grudnia 2017 oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły istotne tytuły zdarzeń przeszłych, które skutkowałyby koniecznością utworzenia rezerw.

26. Zobowiązania inwestycyjne

Zobowiązania inwestycyjne w Grupie na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiły 6 582 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiły 3 391 tys. zł), z tego największą pozycję stanowiły zobowiązania inwestycyjne związane rozbudową zakładu i parku maszynowego w Ujeźdźcu Małym.

27. Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe

W roku 2013 jednostka dominująca zawarła umowę poręczenia z Donchauem Polska Sp. z o.o. Poręczenie dotyczy zobowiązań wynikających z kredytu kupieckiego przyznanego Spółce Tarella Sp. z o.o. – jednostka powiązana osobowo z Jednostką Dominującą do kwoty 40.000 zł.

Spółki Grupy nie udzielały żadnych poręczeń innym podmiotom.

Dodatkowo, umowy leasingu operacyjnego zabezpieczone są weksłami własnym in blanco, które mogą być wystawione do kwoty aktualnego zobowiązania Spółki (łącznie z odsetkami).

Dnia 23 października 2013 roku Tarczyński S.A. złożył do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa („ARiMR”) wniosek o płatność w związku z realizacją pierwszego etapu rozbudowy zakładu, zgodnie z umową dotacji na częściowe finansowanie wydatków inwestycyjnych na „Rozbudowę zakładu w Ujeźdźcu Małym”. Wnioskowana kwota pomocy wyniosła 3.504.059,50 zł. Płatność została objęta gwarancją bankową na rzecz ARiMR udzieloną przez Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski SA (dalej także „PKO BP SA”) na podstawie zawartej 22 października 2013 roku pomiędzy Spółką a PKO BP SA umowy o udzielenie gwarancji bankowej zapłaty. Na zabezpieczenie gwarancji została ustanowiona hipoteka umowna na rzecz PKO BP SA do kwoty 5.280.000,00 zł na stanowiącej własność Tarczyński S.A. nieruchomości położonej w Ujeźdźcu Małym, o czym Spółka poinformowała raportem bieżącym nr 23/2013. Ponadto zabezpieczenie gwarancji stanowią: weksel własny in blanco, umowne prawo potrącenia wierzytelności z tyt. transakcji kredytowej z wierzytelnością posiadacza rachunku wobec PKO BP SA, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej oraz przelew środków na rachunek PKO BP SA w wysokości 360.000,00 zł.

W dniu 26 sierpnia 2014 roku pomiędzy PKO BP SA a Tarczyński SA został zawarty aneks, w wyniku którego zmianie uległ termin ważności gwarancji, tj. do dnia 30 czerwca 2015 roku. Dodatkowo w celu zabezpieczenia gwarancji ustanowiono zastaw rejestrowy na środkach trwałych o wartości 3.561.358 zł oraz przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotów w/w zastawu rejestrowego.

W dniu 18 czerwca 2015 roku w/w gwarancja została wydłużona do dnia 31 grudnia 2015 roku.

Przyznane przez ARiMR środki z tytułu zakończenia pierwszego etapu rozbudowy w wysokości 3 304 608,50 zł wpłynęły do Spółki 3 października 2014 roku. Druga transza w kwocie 10.834.793,75 zł wpłynęła 28 sierpnia 2015 roku.

W związku z powyższym gwarancja bankowa zapłaty na rzecz ARiMR wygasła.

W dniu 7 sierpnia 2015 roku wygasła gwarancja bankowej zapłaty do kwoty 2,0 mln zł, udzielona w dniu 31 marca 2014 roku przez Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski S. A. z siedzibą w Warszawie na zlecenie Tarczyński S.A. na rzecz PKO BP Faktoring S.A. z siedzibą w Warszawie. Powyższa gwarancja dotyczyła umowy faktoringowej nr 425/03/2014 z dnia 26 marca 2014 roku, na stałe świadczenie przez PKO BP Faktoring S.A. na rzecz dostawców Tarczyński S.A. usług finansowych, polegających na nabywaniu, administrowaniu i rozliczaniu wierzytelności wobec Tarczyński S.A. z tyt. sprzedaży dokonywanej przez jego dostawców. Gwarancja wygasła w związku z rozwiązaniem w/w umowy faktoringowej

28. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

Zdaniem Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku nie występują kwestie podatkowe, na które należałoby utworzyć rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego w spółkach Grupy Kapitałowej nie toczą się żadne postępowania dotyczące rozliczeń publicznoprawnych.

29. Informacje o podmiotach powiązanych

29.1. Jednostka dominująca całej Grupy

Jednostka bezpośrednio dominująca i ostatecznie kontrolująca Grupę to Tarczyński S.A.

29.2. Podmioty o znaczącym wpływie na Grupę

Podmiotem dominującym całej Grupy Kapitałowej TARCZYŃSKI S.A. są Państwo Elżbieta i Jacek Tarczyńscy.

29.3. Jednostki współkontrolowane

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiada jednostek współkontrolowanych.

29.4. Wspólne przedsięwzięcie, w którym Spółka jest współnikiem

W latach sprawozdawczych 2017 oraz 2016 jednostka Dominująca, jak i jej Jednostki Zależne nie były zaangażowane w żadne wspólne przedsięwzięcia.

29.5. Pożyczki udzielone członkom Zarządu

W dniu 9 sierpnia 2017 roku Spółka udzieliła Prezesowi Zarządu pożyczkę w kwocie 600 tys. złotych z terminem spłaty przypadającym na 30 czerwca 2018 roku.

29.6. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

W latach 2016 – 2017 członkowie Zarządu nie świadczyli usług dla Grupy.

29.7. Wynagrodzenie kadry kierowniczej

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Jednostka dominująca		
Zarząd jednostki	2 377 947,69	2 157 593,29
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	346 947,69	411 950,29
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	2 031 000,00	1 745 643,00
Rada Nadzorcza jednostki	461 805,08	428 776,43
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	268 105,08	263 288,43
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	193 700,00	165 488,00
RAZEM	2 839 752,77	2 586 369,72
Jednostki zależne		
Zarząd jednostki	420 000,00	90 000,00
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	0,00	0,00
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	420 000,00	90 000,00
Rada Nadzorcza jednostki	0,00	0,00
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (płace i narzuty)	0,00	0,00
Świadczenia po okresie zatrudnienia	0,00	0,00
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	0,00	0,00
Inne - pełnienie funkcji	0,00	0,00
RAZEM	420 000,00	90 000,00

29.8. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z jednostkami powiązanymi są dokonywane w oparciu o ceny rynkowe dostarczanych towarów, produktów lub usług oparte o koszt ich wytworzenia.

Transakcje między Grupą a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązanymi Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w niniejszej notce. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązanymi przedstawiono poniżej.

29.9. Nierozliczone salda zobowiązań/należności wynikające z transakcji z podmiotami powiązanymi

W okresie obrachunkowym nie ujęto kosztów z tytułu należności wątpliwych i zagrożonych wynikających z transakcji ze stronami powiązanymi.

Kwoty nieregulowanych płatności nie są zabezpieczone i zostaną rozliczone w środkach pieniężnych. Ich saldo na koniec poszczególnych okresów zaprezentowano w poniższych tabelach.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet Sp. z o.o.	138 882,34	270 818,70
Tarella	73 323,57	32 120,70
Fundacja Tarczyńskich	0,00	0,00
RAZEM	212 205,91	302 939,40
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	600 000,00	1 075 000,00
Elżbieta Tarczyńska	600 000,00	1 075 000,00
RAZEM	1 200 000,00	2 150 000,00

29.10. Transakcje z podmiotami powiązanymi

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Koszty		
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet Sp. z o.o.	1 140 505,71	676 099,22
Tarella	1 082 361,42	610 554,88
Fundacja Tarczyńskich	0,00	0,00
RAZEM	2 222 867,13	1 286 654,10
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	0,00
Elżbieta Tarczyńska	276 658,32	248 238,88
RAZEM	276 658,32	248 238,88
Sprzedż		
Powiązanie przez osobę lub bliskiego członka tej osoby		
Agro-Jet Sp. z o.o.	238 241,45	279 356,74
Tarella	480,00	480,00
Fundacja Tarczyńskich	0,00	0,00
RAZEM	238 721,45	279 836,74
Transakcje z osobami sprawującymi kontrolę lub współkontrolę		
Jacek Tarczyński	0,00	0,00
Elżbieta Tarczyńska	0,00	0,00
RAZEM	0,00	0,00

30. Instrumenty finansowe

30.1. Wartość bilansowa i wartość godziwa klas instrumentów finansowych

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	80 000,00	80 000,00
Udziały i akcje	80 000,00	80 000,00
Pożyczki i należności	87 107 659,70	94 539 177,27
Należności z tytułu dostaw i usług	85 807 659,70	92 389 177,27
Pożyczki	1 300 000,00	2 150 000,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	16 274 935,62	17 996 946,49
Razem aktywa finansowe	103 462 595,32	112 616 123,76

Kategorie i klasy zobowiązań finansowych	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	60 650,00	36 865,00
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	228 907 961,76	189 212 875,45
Kredyty i pożyczki	127 925 999,87	106 839 038,20
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	100 981 961,89	82 373 837,25
Zobowiązania z tytułu gwarancji, faktoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	64 871 709,67	84 644 612,66
Zobowiązania z tytułu leasingu	44 746 824,92	37 351 139,30
Zobowiązania z tytułu faktoringu	20 124 884,75	47 293 473,36
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0,00	470 093,01
Razem zobowiązania finansowe	293 840 321,43	274 364 446,12

Wartość godziwa instrumentów finansowych, jakie Grupa Kapitałowa posiadała na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku, nie odbiegała istotnie od wartości prezentowanej w sprawozdaniach finansowych za poszczególne lata z następujących powodów:

- w odniesieniu do instrumentów krótkoterminowych ewentualny efekt dyskonta nie jest istotny;
- instrumenty te dotyczą transakcji zawieranych na warunkach rynkowych;
- w odniesieniu do udziałów i akcji niebędących przedmiotem obrotu na aktywnych rynkach, ich wartość bilansowa została ustalona z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości tam, gdzie było to konieczne i stanowi przybliżenie wartości godziwej.

Wartość godziwa kredytów, pożyczek i zobowiązań z tytułu leasingu finansowego równa jest wartości przyszłych przepływów zdyskontowanych bieżącą rynkową stopą procentową.

30.2. Analiza poziomów wartości godziwej

Poniższe tabele przedstawiają analizę zobowiązań finansowych Spółki, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, pogrupowanych w Poziomy 1-3 w zależności od stopnia obserwowalności danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny wartości godziwej.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy	0,00	(60 650,00)	0,00	(60 650,00)
instrumenty pochodne	0,00	(60 650,00)	0,00	(60 650,00)
Zabezpieczające instrumenty pochodne	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	0,00	(60 650,00)	0,00	(60 650,00)

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	RAZEM
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy	0,00	(36 865,00)	0,00	(36 865,00)
instrumenty pochodne	0,00	(36 865,00)	0,00	(36 865,00)
Zabezpieczające instrumenty pochodne	0,00	(470 093,01)	0,00	(470 093,01)
RAZEM	0,00	(506 958,01)	0,00	(506 958,01)

W latach zakończonych 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

30.3. Charakterystyka instrumentów pochodnych

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku większość portfela instrumentów pochodnych Grupy stanowiły instrumenty finansowe, dla których nie istnieje aktywny rynek tj. transakcje swap zabezpieczające ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko walutowe. W celu wyceny tych instrumentów Grupa stosuje standardowe techniki wyceny, w których podstawą do kalkulacji czynników dyskontowych są obowiązujące na dzień wyceny rynkowe krzywe zerokuponowe. Wartość godziwa jest obliczana na podstawie bieżącej wartości netto przyszłych przepływów pieniężnych związanych z tymi instrumentami finansowymi, kwotowanych rynkowych terminowych stóp procentowych, kwotowanych rynkowych terminowych kursów wymiany walut lub jeżeli kwotowane rynkowe terminowe kursy wymiany walut nie są dostępne, na podstawie kursów terminowych obliczanych w oparciu o bieżące kursy walutowe z wykorzystaniem metody parytetu stóp procentowych.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Instrumenty pochodne zabezpieczające przepływy pieniężne	0,00	(470 093,01)
Transakcja typu IRS	0,00	(470 093,01)
Instrumenty przeznaczone do obrotu	(60 650,00)	(36 865,00)
Transakcja typu Forward 2017	(60 650,00)	(36 865,00)
Razem instrumenty pochodne	(60 650,00)	(506 958,01)

W roku 2017 nie było konieczności ujmowania w rachunku zysków i strat kwot z tytułu nieefektywności zabezpieczeń.

Wszystkie podmioty, z którymi Grupa zawiera transakcje pochodne, działają w sektorze finansowym. Są to polskie banki posiadające wysoki rating finansowy, a także dysponujące odpowiednią wysokością kapitału własnego oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

Grupa zabezpiecza za pomocą pochodnych instrumentów finansowych głównie ryzyko walutowe związane z zakupami surowców w walutach obcych oraz ryzyko zmiany stóp procentowych związane z posiadaniem zadłużeniem z tytułu kredytów oraz umów leasingu finansowego.

Ryzyko kursu walutowego związane z zakupami surowców w EUR zabezpieczane jest walutowymi kontraktami terminowymi (forward).

30.4. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa zawiera liczne transakcje terminowe w celu zabezpieczania się przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Instrumenty pochodne używane przez Grupę to swapy procentowe oraz walutowe kontrakty forward.

Pewne instrumenty pochodne używane przez Grupę są klasyfikowane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych pozwala wyeliminować zmienność w przyszłych przepływach pieniężnych wynikającą z danego ryzyka, która mogłaby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zgodnie z polityką Grupy, instrumenty pochodne używane są wyłącznie jako narzędzie do zabezpieczania przed ryzykiem finansowym i nie są wykorzystywane do celów spekulacyjnych. Niemniej jednak niektóre transakcje terminowe zawarte przez Grupę są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, ponieważ nie spełniają wszystkich wymagań rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 i zasady rachunkowości zabezpieczeń nie są stosowane w ich przypadku. Instrumenty pochodne klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu są traktowane przez Grupę jako zabezpieczenie operacyjne, ponieważ ekonomicznie zabezpieczają Grupę przed ryzykiem walutowym.

Szczegółowe informacje o instrumentach pochodnych wykorzystywanych przez Grupę, wraz z opisem powiązań zabezpieczających, znajdują się w Nocie 31.

30.5. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Pożyczki i należności	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania z tytułu gwarancji, leasingu, faktoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Razem
Przychody/koszty z tytułu odsetek	421 340,04	36 220,49	(25 049,85)		(3 853 926,61)	(2 378 843,58)	(707 124,51)	(6 928 724,06)
Różnice kursowe zrealizowane		49 413,46	(225 642,98)					(176 229,52)
Różnice kursowe niezrealizowane	(176 154,73)	(41 787,89)	251 846,19					33 903,57
Odpisy aktualizujące	(277 621,24)							(277 621,24)
Utworzenie odpisów aktualizujących								0,00
Zysk/strata ze zbycia inwestycji								0,00
Wycena do wartości godziwej				(279 665,00)				(279 665,00)
Zysk/strata netto	(32 435,93)	43 846,06	1 153,36	(279 665,00)	(3 853 926,61)	(2 378 843,58)	(707 124,51)	(7 628 336,25)

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Pożyczki i należności	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania z tytułu gwarancji, leasingu, faktoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Razem
Przychody/koszty z tytułu odsetek	22 207,66	32 729,99	(13 157,73)		(3 056 331,11)	(2 591 133,02)	(676 597,22)	(6 304 489,09)
Różnice kursowe zrealizowane		69 092,14	(356 375,07)					(287 282,93)
Różnice kursowe niezrealizowane	(27 003,22)	(9 988,55)	82 790,58					45 798,81
Odpisy aktualizujące	(2 129 046,49)							(2 129 046,49)
Utworzenie odpisów aktualizujących								0,00
Zysk/strata ze zbycia inwestycji								0,00
Wycena do wartości godziwej				(269 077,00)				(269 077,00)
Zysk/strata netto	(2 133 842,05)	91 833,58	(286 742,22)	(269 077,00)	(3 056 331,11)	(2 591 133,02)	(676 597,22)	(8 944 096,70)

30.6. Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych

30.6.1 Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

30.6.1.1 Kredyty i pożyczki

Zaciągnięte kredyty i pożyczki według stanu na 31 grudnia 2017 roku

Lp.	Rodzaj kredytu/pożyczki	Nazwa banku/pożyczkodawcy	Kwota umowna	Wartość zobowiązania na dzień 31.12.2017 roku	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa	Termin wygaśnięcia umowy	Warunki oprocentowania na dzień bilansowy	Zabezpieczenie spłaty
1.	Kredyt inwestycyjny	PKO BP SA	25 000 000	7 888 619	0	7 888 619	2024-12-11	WIBOR 1M + marża	hipoteka na nieruchomości zastaw rejestrowy zastaw finansowy , weksel
2.	Kredyt -refinansowanie	PKO BP SA	50 000 000	50 000 000	5 060 241	44 939 759	2024-12-11	WIBOR 1M + marża	hipoteka na nieruchomości zastaw rejestrowy zastaw finansowy , weksel
3.	Kredyt obrotowy	PKO BP SA	35 000 000	10 545 182	0	10 545 182	2020-12-11	WIBOR 1M + marża	hipoteka na nieruchomości zastaw rejestrowy zastaw finansowy , weksel
4.	Kredyt inwestycyjny	Bank Zachodni WBK SA	25 000 000	7 888 619	0	7 888 619	2024-12-11	WIBOR 1M + marża	hipoteka na nieruchomości zastaw rejestrowy zastaw finansowy , weksel
5.	Kredyt -refinansowanie	Bank Zachodni WBK SA	50 000 000	50 000 000	5 060 241	44 939 759	2024-12-11	WIBOR 1M + marża	hipoteka na nieruchomości zastaw rejestrowy zastaw finansowy , weksel
6.	Kredyt obrotowy	Bank Zachodni WBK SA	15 000 000	0	0	0	2020-12-11	WIBOR 1M + marża	hipoteka na nieruchomości zastaw rejestrowy zastaw finansowy , weksel
7.	Pożyczka	BZ WBK Leasing	239 122	200 970	42 114	158 856	2021-12-20	WIBOR 1M + marża	weksel własny in blanco
8.	Pożyczka	BZ WBK Leasing	434 794	365 423	76 576	288 847	2021-12-21	WIBOR 1M + marża	weksel własny in blanco
9.	Pożyczka	BZ WBK Leasing	418 158	342 761	85 176	257 585	2021-11-22	WIBOR 1M + marża	weksel własny in blanco
	Razem			127 231 574	10 324 348	116 907 225			
11.	Prowizja rozliczana efektywną stopą procentową			694 426	129 486	564 940			
	Razem wartość bilansowa kredytów			127 926 000	10 453 834	117 472 166			

Zaciągnięte kredyty i pożyczki według stanu na 31 grudnia 2016 roku

Lp.	Rodzaj kredytu/pożyczki	Nazwa banku/pożyczkodawcy	Kwota umowna	Wartość zobowiązania na dzień 31.12.2016 roku	Część krótkoterminowa	Część długoterminowa	Termin wygaśnięcia umowy	Warunki oprocentowania na dzień bilansowy	Zabezpieczenie spłaty
1.	Kredyt inwestycyjny	PKO BP SA	62 000 000	8 945 000	4 020 000	4 925 000	2019-02-28	WIBOR 1M + marża	hipoteka umowna na nieruchomości hipoteka kaucyjna na nieruchomości przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia nieruchomości od zdarzeń losowych pełnomocnictwo do rachunków bankowych depozyt na rezerwowym rachunku obsługi zadłużenia oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji
2.	Kredyt Inwestycyjny	Bank Zachodni WBK SA	25 000 000	6 543 400	3 756 000	2 787 400	2018-09-30	WIBOR 1M + marża	pełnomocnictwo do obciążania rachunków hipoteka umowna weksel własny in blanco
3.	Kredyt inwestycyjny	PKO BP SA	10 800 000	4 140 000	1 080 000	3 060 000	2020-10-04	WIBOR 3M + marża	weksel własny in blanco umowne prawo potrącenia wierzytelności PKO BP SA z rachunku bankowego hipoteka umowna przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia nieruchomości
4.	Kredyt inwestycyjny	Bank Zachodni WBK SA	8 000 000	2 664 252	1 777 800	886 452	2018-06-30	WIBOR 1M + marża	pełnomocnictwo do obciążania rachunków hipoteka umowna łączna przelew wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia budynków i budowli na nieruchomości weksel własny in blanco
5.	Kredyt inwestycyjny	mBank SA	1 400 000	529 316	262 800	266 516	2018-12-10	WIBOR 1M + marża	zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach cesja z praw umowy ubezpieczenia weksel własny in blanco
6.	Kredyt inwestycyjny	PKO BP SA	26 195 392	12 338 053	3 022 545	9 315 508	2024-08-25	WIBOR 1M + marża	umowne prawo potrącenia wierzytelności PKO BP SA z rachunku bankowego hipoteka umowna przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia nieruchomości

									weksel własny in blanco
									umowne prawo potrącenia wierzytelności PKO BP SA z rachunku bankowego
									hipoteka kaucyjna umowna
7.	Kredyt w formie limitu kredytowego wielocelowego	PKO BP SA	30 000 000	28 305 320	3 305 320	25 000 000	2018-08-25	WIBOR 1M + marża	hipoteka umowna
									cesja praw z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości
									zastaw rejestrowy na środkach trwałych, maszynach i urządzeniach
									przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotów
									zastawu rejestrowego
									hipoteka umowna łączna
8.	Kredyt Obrotowy	Bank Zachodni WBK SA	25 300 000	19 276 200	3 614 280	15 661 920	2018-04-30	WIBOR 1M + marża	przelew wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia budynków i budowli na nieruchomości
									przelew wierzytelności z kontraktów handlowych
9.	Kredyt obrotowy	mBank SA	11 000 000	9 636 350	1 090 920	8 545 430	2018-07-15	WIBOR 1M + marża	zastaw rejestrowy na zapasach
									weksel własny in blanco
10.	kredyt w rachunku bieżącym	mBank SA	4 000 000	3 157 997	0	3 157 997	2018-07-12	WIBOR 1M + marża	zastaw rejestrowy na zapasach
									cesja globalna
									weksel własny in blanco
11.	Kredyt obrotowy	Millenium SA	5 000 000	3 896 000	1 656 000	2 240 000	2019-04-26	WIBOR 1M + marża	weksel własny in blanco
12.	Kredyt inwestycyjny	PKO BP SA	10 000 000	7 000 000	0	7 000 000	2023-10-19	WIBOR 1M + marża	hipoteka umowna
									przelew wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia budynków i budowli na nieruchomości
									weksel własny in blanco
									umowne prawo potrącenia wierzytelności z rachunków bankowych prowadzonych w PKO BP SA
	Razem			106 431 888	23 585 665	82 846 223			
11.	Provizja rozliczana efektywną stopą procentową			407 149	308 645	98 504			
	Razem wartość bilansowa kredytów			106 839 037	23 894 310	82 944 727			

30.6.2 Naruszenie postanowień umowy kredytowej

W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. nie wystąpiły.

30.6.3 Zabezpieczenie spłaty zobowiązań

W celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań Grupa stosuje wiele form zabezpieczeń. Do najpowszechniejszych należą hipoteki, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia na innych rzeczowych aktywach trwałych, ale również na należnościach.

Wartość bilansową składników majątku stanowiących zabezpieczenie spłaty zobowiązań na poszczególne dni bilansowe przedstawia poniższa tabela.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Nieruchomości	133 401 285,25	133 044 766,15
Urządzenia techniczne i maszyny, pozostałe środki trwałe	75 450 643,93	30 884 026,23
Zapasy	42 185 860,46	16 671 568,85
Należności z tytułu dostaw i usług	85 807 659,70	45 000 000,00
RAZEM wartość aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	336 845 449,34	225 600 361,23

31. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Spółki z Grupy Kapitałowej świadomie i w sposób odpowiedzialny zarządzają ryzykiem finansowym w oparciu o opracowane i przyjęte do stosowania polityki zarządzania ryzykiem finansowym. Całościowe i spójne z procesami biznesowymi zarządzanie ryzykiem pozwala na identyfikowanie i zarządzanie zależnościami pomiędzy ponoszonym ryzykiem a poziomem możliwego do osiągnięcia dochodu. Intencją zarządzających ryzykiem w spółkach Grupy nie jest całkowita eliminacja zagrożeń wynikających ze zmian zidentyfikowanych i monitorowanych czynników ryzyka, lecz to, by zagrożenia te nie przekraczały ustalonych i zatwierdzonych wcześniej bezpiecznych poziomów.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem finansowym jest takie nim zarządzanie, aby maksymalnie ograniczyć wrażliwość przepływów finansowych Grupy na zmieniające się czynniki ryzyka finansowego oraz minimalizacja kosztów finansowych i kosztów zabezpieczenia w ramach przeprowadzanych transakcji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych.

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe i faktoring, umowy leasingu finansowego i umowy dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty. Głównym celem wykorzystania tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność jednostek z Grupy Kapitałowej. Grupa, ze względu na charakter swoich procesów biznesowych, posiada i wykorzystuje również inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim kontrakty na walutowe kontrakty terminowe typu forward. Celem tych transakcji jest ciągłe zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy oraz wynikającym z używanych przez nią źródeł finansowania.

Zasadą stosowaną przez spółki z Grupy obecnie i przez cały okres objęty niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Przyjęto, iż zarządzanie ryzykiem jest odpowiedzialnością każdego pracownika. Zarządy weryfikują, uzgadniają i zatwierdzają zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka, pracownicy znają ryzyka występujące w ich obszarach działalności i czują się odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem. Spółki z Grupy monitorują również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

31.1. Ryzyko stopy procentowej

Grupa narażona jest na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z pozyskiwaniem kapitałów oprocentowanych zmienną stopą procentową. Spółki Grupy są również narażone na materializację ryzyka związanego z utraconymi korzyściami w związku ze spadkiem stóp procentowych, w przypadku zadłużenia o stałym oprocentowaniu.

W poniższych tabelach przedstawione zostały wartości bilansowe instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

Oprocentowanie stałe

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Pożyczki i należności	1 300 000,00	2 150 000,00
RAZEM	1 300 000,00	2 150 000,00

Oprocentowanie zmienne

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku						
Instrumenty finansowe	< 1 rok	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5lat	Ogółem
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki udzielone na warunkach rynkowych	203 866,32	26 694 007,33	10 120 482,00	20 240 964,00	59 518 072,00	116 777 391,65
Kredyty w rachunku bieżącym udzielone na warunkach rynkowych	0,00	10 454 182,03	0,00	0,00	0,00	10 454 182,03
RAZEM	203 866,32	37 148 189,36	10 120 482,00	20 240 964,00	59 518 072,00	127 231 573,68

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku						
Instrumenty finansowe	< 1 rok	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	<5lat	Ogółem
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki udzielone na warunkach rynkowych	23 585 664,64	60 023 718,53	10 894 090,24	6 570 417,27	2 200 000,00	103 273 890,68
Kredyty w rachunku bieżącym udzielone na warunkach rynkowych	0,00	3 157 996,89	0,00	0,00	0,00	3 157 996,89
RAZEM	23 585 664,64	63 181 715,42	10 894 090,24	6 570 417,27	2 200 000,00	106 431 887,57

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej. W roku 2017 Spółka nie zawarła nowych umów zamiany stopy zmiennej na stałą (umowy IRS).

31.2. Ryzyko walutowe

Spółki z Grupy Kapitałowej narażone są na zmiany kursów walutowych EUR/PLN i GBP/PLN, przede wszystkim w związku z transakcjami związanymi z zakupem surowców od podmiotów zagranicznych. Polityka zabezpieczenia Spółki przed ryzykiem walutowym, minimalizująca wpływ wahań kursów walutowych, jest ustalana okresowo. Akceptowalny poziom ekspozycji walutowej jest wynikiem analizy ryzyka dla otwartej pozycji w danej walucie przy uwzględnieniu oczekiwań rynków finansowych co do kształtowania się kursów walutowych w określonej perspektywie czasu.

W ramach obowiązującej polityki zabezpieczeń, Spółka zabezpiecza ryzyko walutowe wykorzystując walutowe kontrakty forward, które pozwalają zamienić kwotę kapitału denominowanego w walucie obcej na kwotę wyrażoną w złotych. W efekcie zastosowania kontraktów forward, zmienność kursów walutowych ma ograniczony wpływ na zyski/straty okresu.

Poniższe tabele prezentują ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe w podziale na poszczególne klasy instrumentów finansowych w latach 2017–2016.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	Łącznie wartość bilansowa w PLN	EUR		GBP		USD	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe							
Należności z tytułu dostaw i usług	85 807 659,70	3 067 621,98	12 794 744,52	29 851,63	140 305,65	0,00	0,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	16 274 935,62	528 642,71	2 204 915,88			0,00	0,00
Razem	102 082 595,32	3 596 264,69	14 999 660,40	29 851,63	140 305,65	0,00	0,00
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(100 981 961,89)	(8 781 953,07)	(36 628 648,06)	(1 816,68)	(9 345,00)	(1 045,50)	(3 639,70)
Razem	(100 981 961,89)	(8 781 953,07)	(36 628 648,06)	(1 816,68)	(9 345,00)	(1 045,50)	(3 639,70)
Pozycja walutowa netto	1 100 633,43	(5 185 688,38)	(21 628 987,66)	28 034,95	130 960,65	(1 045,50)	(3 639,70)

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Łącznie wartość bilansowa w PLN	EUR		GBP		USD	
		w walucie	w PLN	w walucie	w PLN	w walucie	w PLN
Aktywa finansowe							
Należności z tytułu dostaw i usług	92 389 177,27	1 703 487,74	7 510 982,39	8 226,49	34 746,00	0,00	0,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17 996 946,49	630 563,59	2 789 613,32			0,00	0,00
Razem	110 386 123,76	2 334 051,33	10 300 595,71	8 226,49	34 746,00	0,00	0,00
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(82 373 837,25)	(5 767 826,61)	(23 399 165,14)	(1 816,68)	(9 345,91)	0,00	0,00
Razem	(82 373 837,25)	(5 767 826,61)	(23 399 165,14)	(1 816,68)	(9 345,91)	0,00	0,00
Pozycja walutowa netto	28 012 286,51	(3 433 775,28)	(13 098 569,42)	6 409,81	25 400,09	0,00	0,00

31.3. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest związane z potencjalnym zdarzeniem kredytowym, które może zmaterializować się w postaci następujących czynników: niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności, istotnego opóźnienia w spłacie należności lub innego nieprzewidzianego odstępstwa od warunków kontraktowych.

Spółki Grupy zawierają transakcje wyłącznie z wiarygodnymi podmiotami o dobrej zdolności kredytowej.

Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom weryfikacji. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalności należności jest nieznaczne.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego związane z działalnością podstawową.

W odniesieniu do aktywów finansowych ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

31.3.1 Należności z tytułu dostaw i usług

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczą głównie należności z tytułu sprzedaży wyrobów gotowych oraz towarów. Dzięki bieżącej kontroli należności handlowych nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym.

Grupa zarządza ryzykiem kredytowym wobec kontrahentów głównie poprzez stosowanie następujących mechanizmów oraz technik:

- ocenę standingu finansowego kontrahentów wraz z nadawaniem limitów kredytowych;
- wymaganie określonych zabezpieczeń kredytowych od klientów o słabym standingu finansowym;
- standaryzację zapisów umownych z zakresu ryzyka kredytowego i standaryzacja zabezpieczeń kredytowych;
- system bieżącego monitoringu płatności i system wczesnej windykacji;
- systematyczny pomiar ryzyka kredytowego wynikający z prowadzonej działalności handlowej;
- bieżące monitorowanie kondycji finansowej kontrahenta, współpraca z wywiadowcami gospodarczymi i firmami windykacyjnymi.

31.3.2 Lokaty, depozyty, środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym ze środkami pieniężnymi Grupa realizuje poprzez dywersyfikację banków, w których lokowane są nadwyżki środków pieniężnych. Wszystkie podmioty, z którymi Grupa zawiera transakcje depozytowe, działają w sektorze finansowym. Są to wyłącznie banki zarejestrowane w Polsce i w Niemczech, bądź działające w Polsce w formie oddziałów banków zagranicznych, posiadających rating na wysokim poziomie, a także dysponujące odpowiednim kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

31.3.3 Odpisy aktualizujące i wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku odpisem aktualizującym objęte były należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności. Zmiana stanu odpisów aktualizujących w poszczególnych latach została zaprezentowana w poniższej tabeli.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	(3 098 338,69)	(1 124 299,01)
Utworzenie odpisów aktualizacyjnych w ciężar kosztów operacyjnych	(277 621,24)	(2 129 046,49)
Rozwiązanie w uznanie pozostałych przychodów operacyjnych	89 443,87	155 006,81
Wykorzystanie odpisów aktualizujących		
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	(3 286 516,06)	(3 098 338,69)
Wartość pozycji przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	89 094 175,76	95 487 515,96
Wartość pozycji netto (wartość bilansowa)	85 807 659,70	92 389 177,27

Ustalając utratę wartości aktywów, Grupa wzięła pod uwagę czynniki, które zostały opisane w nocie 9 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Grupa nie posiada istotnych pozycji, które na dzień bilansowy byłyby nieściągalne, lecz nieobjęte odpisem aktualizującym. Poniżej przedstawiono analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług, uwzględniającą odpisy z tytułu utraty wartości.

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług według stanu na 31 grudnia 2017 roku przedstawiono poniżej.

	Nie przeterminowane	Przeterminowane < 90 dni	90-180 dni	180-360 dni	>360 dni
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	67 721 771,49	17 220 597,88	302 689,96	143 932,27	3 705 184,16
Odpisy aktualizujące	0,00	0,00	0,00	(71 966,17)	(3 214 549,89)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	67 721 771,49	17 220 597,88	302 689,96	71 966,10	490 634,27

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług według stanu na 31 grudnia 2016 roku

	Nie przeterminowane	Przeterminowane < 90 dni	90-180 dni	180-360 dni	>360 dni
Przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	74 923 562,75	16 933 172,30	2 373 660,85	117 562,74	1 139 557,32
Odpisy aktualizujące	0,00	(1 900 000,00)	0,00	(58 781,37)	(1 139 557,32)
Po uwzględnieniu odpisu aktualizującego	74 923 562,75	15 033 172,30	2 373 660,85	58 781,37	0,00

31.4. Ryzyko związane z płynnością

Polityka zarządzania ryzykiem utraty płynności finansowej w Grupie, polega na zapewnieniu środków finansowych niezbędnych do wywiązywania się Spółki ze zobowiązań finansowych i inwestycyjnych przy wykorzystaniu najbardziej atrakcyjnych źródeł finansowania. Zarządzanie płynnością Spółki koncentruje się na szczegółowej analizie, planowaniu i podjęciu odpowiednich działań w obszarach: inwestycji w aktywa trwałe, kapitału pracującego, zadłużenia finansowego netto.

Grupa utrzymuje równowagę pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu. Takie wykorzystanie źródeł finansowania pozwala na zarządzanie ryzykiem płynności i skutecznie minimalizuje jego negatywne skutki materializacji.

Poniżej przedstawiono analizę wymagalności i zapadalności instrumentów finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2017 i 31 grudnia 2016.

Instrumenty finansowe według stanu na 31 grudnia 2017 roku

	Razem	<6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	16 274 935,62	<1 rok	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności z tytułu dostaw i usług- wartość netto	85 807 659,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Udzielone pożyczki	1 300 000,00	1 300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredyty bankowe *	116 777 391,65	5 162 174,16	5 162 174,16	26 694 007,33	30 361 446,00	59 518 072,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	44 746 824,92	7 815 106,64	7 815 106,64	14 558 305,82	14 558 305,82	0,00
Kredyty bankowe w rachunku bieżącym*	10 454 182,03	0,00	0,00	10 454 182,03	0,00	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw robót i usług	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem instrumenty finansowe	275 360 993,92	14 277 280,80	12 977 280,80	51 706 495,18	44 919 751,82	59 518 072,00
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zabezpieczające instrumenty pochodne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem instrumenty pochodne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Instrumenty finansowe według stanu na 31 grudnia 2016 roku

	Razem	<6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17 996 946,49	<1 rok	0,00	0,00	0,00	0,00
Należności z tytułu dostaw i usług- wartość netto	92 389 177,27	92 330 395,90	58 781,37	0,00	0,00	0,00
Udzielone pożyczki	2 150 000,00	2 150 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kredyty bankowe *	103 273 890,68	11 792 832,32	11 792 832,32	60 023 718,53	17 464 507,51	2 200 000,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	37 351 139,30	6 230 680,88	6 230 680,88	12 371 901,23	12 371 901,23	145 975,08
Kredyty bankowe w rachunku bieżącym*	3 157 996,89	0,00	0,00	3 157 996,89	0,00	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw robót i usług	82 373 837,25	82 373 837,25	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem instrumenty finansowe	338 692 987,88	194 877 746,35	18 082 294,57	75 553 616,65	29 836 408,74	2 345 975,08
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zabezpieczające instrumenty pochodne	(506 958,01)	(36 865,00)	0,00	(488 906,69)	0,00	18 813,68
Razem instrumenty pochodne	(506 958,01)	(36 865,00)	0,00	(488 906,69)	0,00	18 813,68

* wartość kredytów bankowych wykazana w sprawozdaniu w sytuacji finansowej pomniejszona jest o koszty prowizji i odsetek

31.5. Ryzyko rynkowe – analiza wrażliwości

Grupa identyfikuje następujące główne rodzaje ryzyka rynkowego, na które jest narażona:

- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko walutowe.

Obecnie Grupa Kapitałowa narażona jest głównie na działanie czynników ryzyka zmian kursu walutowego EUR/PLN. Ponadto Grupa narażona jest na zmiany referencyjnych stóp procentowych dla waluty PLN.

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej. Grupa wykorzystuje scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę Grupy odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości.

Prezentowane w niniejszym punkcie analizy scenariuszowe mają na celu analizę wpływu zmian czynników ryzyka rynkowego na wyniki finansowe Grupy. Przedmiotem analizy zostały objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych zgodnie z MSSF.

Potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych są określone w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego i zostały obliczone na podstawie zmiany kursów o +/- 5%.

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego. Dla celów analizy wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych wykorzystano średnie poziomy referencyjnych stóp procentowych w danym roku. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została określona na poziomie +/- 0,5 pp.

W przypadku analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych efekt zmian czynników ryzyka został odniesiony do wartości przychodów/kosztów odsetkowych dla instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz do wartości godziwej na datę bilansową instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu wycenianych do wartości godziwej.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości dla każdego rodzaju ryzyka rynkowego, na które Grupa jest narażona na dzień bilansowy, pokazując, jaki wpływ na wynik finansowy brutto miałyby potencjalnie możliwe zmiany poszczególnych czynników ryzyka według klas aktywów i zobowiązań finansowych.

31.5.1 Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe

Do pomiaru ryzyka walutowego Grupa wykorzystuje analizę wrażliwości. W tabeli poniżej zaprezentowane zostały główne ekspozycje walutowe Grupy oraz potencjalne zyski/straty kursowe na tych ekspozycjach będące wynikiem hipotetycznej pięcioprocentowej aprecjacji/deprecjacji złotego względem innych walut, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych zostały wyłączone z analizy.

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	kurs EUR/PLN +5%		kurs EUR/PLN -5%	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Należności z tytułu dostaw i usług	85 807 659,70	12 935 050,17	646 752,51	0,00	(646 752,51)	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(100 981 961,89)	(36 637 993,06)	(1 831 899,65)	0,00	1 831 899,65	0,00
Razem	(15 174 302,19)	(23 702 942,89)	(1 185 147,14)	0,00	1 185 147,14	0,00

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	kurs EUR/PLN +5%		kurs EUR/PLN -5%	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Należności z tytułu dostaw i usług	92 389 177,27	7 545 728,40	377 286,42	0,00	(377 286,42)	0,00
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(82 373 837,25)	(23 408 511,05)	(1 170 425,55)	0,00	1 170 425,55	0,00
Razem	10 015 340,02	(15 862 782,65)	(793 139,13)	0,00	793 139,13	0,00

31.5.2 Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian stóp procentowych WIBOR. Polityka zabezpieczania Grupy przed ryzykiem stopy procentowej, ograniczająca wpływ niekorzystnych zmian stóp procentowych, jest ustalana okresowo. Preferowany podział pomiędzy zadłużeniem opartym na zmiennej stopie, a tym opartym na stałej stopie procentowej, jest wynikiem analizy wpływu potencjalnych zmian stóp procentowych na koszty finansowe. Grupa w roku 2017 zabezpieczała ryzyko stopy procentowej wykorzystując swapy procentowe. W rezultacie zastosowania zabezpieczeń, struktura zobowiązań zmienia się w kierunku struktury docelowej, jako że zobowiązania oparte na zmiennej/stałej stopie procentowej efektywnie zamieniane są na zobowiązania o stałej/zmiennej stopie procentowej.

Poniższe tabele przedstawiają wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany stóp procentowych w horyzoncie do daty następnego sprawozdania finansowego, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka (w związku ze zobowiązaniami o zmiennym oprocentowaniu).

Rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR +0,5 pp		WIBOR -0,5 pp	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Kredyty i pożyczki	(127 925 999,87)	(127 925 999,87)	(413 192,85)	0,00	413 192,85	0,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(44 746 824,92)	(44 746 824,92)	(113 042,29)	0,00	113 042,29	0,00
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Razem	(172 672 824,79)	(172 672 824,79)	(526 235,14)	0,00	526 235,14	0,00

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku

Klasy instrumentów finansowych	Wartość bilansowa w PLN	Wartość narażona na ryzyko	WIBOR +0,5 pp		WIBOR -0,5 pp	
			Wynik finansowy	Kapitały	Wynik finansowy	Kapitały
Kredyty i pożyczki	(106 839 038,20)	(106 839 038,20)	(534 133,77)	0,00	534 133,77	0,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	(37 351 139,30)	(37 351 139,30)	(187 229,85)	0,00	187 229,85	0,00
Instrumenty pochodne zabezpieczające	(470 093,01)	(470 093,01)	0,00	4 357,54	0,00	(4 357,54)
Razem	(144 660 270,51)	(144 660 270,51)	(721 363,62)	4 357,54	721 363,62	(4 357,54)

31.6. Zarządzanie kapitałem

Grupa zarządza kapitałem poprzez stosowanie zrównoważonej polityki finansowej, której celem jest dostarczanie odpowiednich środków finansowych na rozwój biznesowy przy jednoczesnym zabezpieczeniu właściwej struktury finansowania i płynności finansowej.

Polityka zarządzania kapitałem Grupy uwzględnia poniższe kluczowe elementy:

- wyniki działalności w połączeniu z planami inwestycyjnymi i rozwojowymi,
- harmonogram spłat długu,
- rating kredytowy Grupy oraz warunki rynku finansowego,
- zasady dystrybucji zysku akcjonariuszom Grupy.

W celu połączenia tych czynników, Grupa okresowo ustala ramy dla struktury finansowania. Aktualne cele Grupy w obszarze zarządzania kapitałem są następujące:

- wskaźnik długu finansowego netto do EBITDA – okresie realizacji inwestycji – rozbudowy zakładu w Ujeźdźcu Małym na poziomie poniżej 4,0

W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki kapitałowe wyliczone na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku oraz dane liczbowe, które posłużyły do ich kalkulacji.

Brak jest zewnętrznych wymagań w stosunku do kapitału Grupy.

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Oprocentowane kredyty i pożyczki	127 925 999,87	106 839 037,00
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	44 746 824,92	37 351 139,30
Pozostałe zobowiązania finansowe	60 650,00	506 958,01
Zobowiązania z tytułu faktoringu	20 064 234,75	47 293 473,36
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(16 274 935,62)	(20 146 946,49)
Zadłużenie netto	176 522 773,92	171 843 661,18
EBITDA	65 480 819,38	45 508 089,43
Wskaźnik zadłużenia netto/EBITDA	2,70	3,78

32. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresach sprawozdawczych objętych niniejszym sprawozdaniem kształtowało się następująco:

	Okres zakończony 31.12.2017	Okres zakończony 31.12.2016
Pion produkcji	654	723
Pracownicy umysłowi	457	468
Uczniowie	23	20
Osoby korzystające z urlopów wychowawczych	43	44
Razem	1 177	1 255

33. Wynagrodzenie biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego za badanie niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnego z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku wyniosło 42 tys. złotych, za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku 42 tys. złotych.

Podmiotem uprawnionym, badającym niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Tarczyński S.A. jest BDO sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Postępu 12.

34. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

12 grudnia 2017 roku, główny akcjonariusz, EJT Investment S. a r.l., kontrolowany przez Państwa Elżbietę i Jacka Tarczyńskich, ogłosił wezwanie do zapisywania się na akcje Tarczyński S.A. Podmiotem nabywającym Akcje był EJT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ujeźdźcu Małym, adres: Ujeździec Mały 80, 55-100 Trzebnica, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000707064, Przedmiotem Wezwania było 6.000.000 (sześć milionów) zdematerializowanych akcji zwykłych na okaziciela wyemitowanych przez Tarczyński S.A. z siedzibą w Ujeźdźcu Małym. Akcje objęte wezwaniem, które zamierzał nabyć Nabywający, reprezentowały (w zaokrągleniu do jednej setnej procenta) 41,82% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Emitenta i (w zaokrągleniu do jednej setnej procenta) 52,88% liczby akcji Emitenta. Liczba Akcji, które Nabywający zamierzał nabyć, wynosiły 6.000.000 (sześć milionów) i uprawniają do wykonywania 6.000.000 (sześć milionów) głosów na Walnym Zgromadzeniu Emitenta. W wyniku wezwania Nabywający nabył 1.510.241 szt. akcji.

Sprawozdanie finansowe przedstawił Zarząd Spółki Dominującej:

Jacek Tarczyński - Prezes Zarządu

Marek Piątkowski - Wiceprezes Zarządu

Radosław Chmurak - Wiceprezes Zarządu

Podpis osoby sporządzającej:

Barbara Kühn – Główna Księgowa

Sporządzono: Ujeździec Mały, dnia 26 kwietnia 2018 roku